

Česká zemědělská univerzita v Praze

Provozně ekonomická fakulta

Katedra humanitních věd

Bakalářská práce

Rómská hnutí v rozvoji společnosti

Daniel PETERKA

© 2015 ČZU v Praze

ČESKÁ ZEMĚDĚLSKÁ UNIVERZITA V PRAZE

Katedra humanitních věd
Provozně ekonomická fakulta

ZADÁNÍ BAKALÁŘSKÉ PRÁCE

Daniel Peterka

Podnikání a administrativa

Název práce

Rómská hnutí v rozvoji společnosti

Název anglicky

Gypsy movement in development of society

Cíle práce

Cílem práce je zjistit postoje příslušníků romské menšiny k majoritní společnosti a také jak vnímá majoritní společnost romskou menšinu. Práce tak hodlá rozkrýt problém soužití romské komunity s majoritou v české společnosti.

Metodika

Studium odborné literatury, zabývající se problematikou Romů. Dále studium dokumentů a článků k dané problematice. Využití výzkumných metod, které více objasní zkoumaný problém. V praktické části bude popsáno, jak za pomoci občanských sdružení se romská menšina integruje do majoritní společnosti.

Doporučený rozsah práce

30-40 stran

Klíčová slova

Romové, cikáni, migrace, hnutí, společnost, historie, menšina, rasismus, diskriminace

Doporučené zdroje informací

- COHN, Werner.: Cikáni. Praha: Slon, 2009. ISBN: 978-80-7419-008-7.
FRASER, Angus.: Cikáni. Praha: Nakladatelství Lidové noviny, 1998. ISBN 80-7106-212-X.
HORVÁTHOVÁ, Jana.: Kapitoly z dějin Romů. Praha: Nakladatelství Lidové noviny, 2002. ISBN: 80-7106-615-X.
JAKOUBEK, Marek.: Cikáni a etnicita. Praha: Triton, 2008. ISBN: 978-80-7387-105-5.
KENRICK, Donald.: Cikáni na cestě z Indie do Evropy. Olomouc: Univerzita Palackého v Olomouc, 2003. ISBN: 978-80-244-0589-6.
NEČAS, Ctibor.: Romové v České republice včera a dnes. Olomouc: Univerzita Palackého, 1999. ISBN: 80-7067-952-2.
RYBÁŘ, Radovan.: Společenské soužití s národnostními menšinami (Romové). Brno: Akademické nakladatelství CERM, 2000. ISBN: 80-7204-143-6.
SOUKUP, Daniel.: Cikáni a české vesnice. Praha: Nakladatelství Lidové noviny, 2013. ISBN: 978-80-7422-234-6.

Předběžný termín obhajoby

2015/06 (červen)

Vedoucí práce

PhDr. Miroslav Polišenský, CSc.

Elektronicky schváleno dne 6. 3. 2015

doc. PhDr. Michal Lošťák, Ph.D.

Vedoucí katedry

Elektronicky schváleno dne 10. 3. 2015

Ing. Martin Pelikán, Ph.D.

Děkan

V Praze dne 12. 03. 2015

Čestné prohlášení

Prohlašuji, že svou bakalářskou práci "Rómská hnutí rozvoji společnosti" jsem vypracoval samostatně pod vedením vedoucího bakalářské práce a s použitím odborné literatury a dalších informačních zdrojů, které jsou citovány v práci a uvedeny v seznamu literatury na konci práce. Jako autor uvedené bakalářské práce dále prohlašuji, že jsem v souvislosti s jejím vytvořením neporušil autorská práva třetích osob.

V Praze dne 16. března 2015

Daniel Peterka

Poděkování

Rád bych touto cestou poděkoval PhDr. Miroslavovi Poliškému, CSc. za pomoc při zpracování bakalářské práce a dále za trpělivost a ochotu.

Rómská hnutí v rozvoji společnosti

Gypsy movement in development of society

Souhrn

V bakalářské práci jsem se zabýval romskou menšinou a její postavení ve společnosti. Dále jsem se soustředil na romský vývoj od počátku jejich existence a náročnou integrací do společnosti. Vývoj vztahů mezi Romy a majoritní společností byl pro Romy velmi náročný, protože byli společností odstrkovaní a vyháněni. Ani dnes nejsou Romové oblíbenou menšinou, jak u nás, tak i v celé EU. V praktické části se věnuji dnes již obecně prospěšné společnosti, která se zabývá poskytováním podpory lidem, kteří jsou v těžké sociální situaci a nejsou začleněni do společnosti. V závěru práce je dotazníkový průzkum a jeho vyhodnocení, otázky jsou směřovány na vztah mezi romskou menšinou a většinou.

Summary

In the thesis I dealt with the Roma minority and its position in society. Furthermore, I focused on the development of Roma from the beginning of their existence and demanding integration into society. The development of relations between the Roma and the majority was very difficult for Roma because majority were excluded or expelled. Even today, not Roma minority favorite, both here and in the whole EU. In the practical part is devoted to the now public benefit corporation that is engaged in providing support to people who are in a difficult social situation and are not integrated into society. In conclusion, the questionnaire survey and its evaluation, the questions are focused on the relationship between the Roma minority and majority.

Klíčová slova: Romové, cikáni, migrace, hnutí, společnost, historie, menšina, rasismus, diskriminace.

Keywords: Roma, Gypsies, migration, movement, society, history, minority, racism, discrimination

Obsah

1	Úvod	8
2	Cíl a metodika.....	9
3	Teoretická východiska.....	10
3.1	Historie.....	10
3.1.1	Počátek Romů	10
3.1.2	Opuštění domova a příchod do Evropy	10
3.1.3	Průběh vztahu mezi Romy a společností	12
3.1.4	Usazování a přizpůsobování	14
3.1.5	Genocida a řízená asimilace	15
3.1.6	Po roce 1989	17
3.2	Romské hnutí u nás	17
3.2.1	Vzdělání	18
3.2.2	Kultura	19
3.2.3	Kriminalita	20
3.2.4	Nezaměstnanost	21
3.2.5	Účast Romů na životě společnosti	22
3.2.6	Stabilita romské populace a míra sjednocení v rámci české společnosti.....	24
3.2.7	Etnické vztahy a problémy	25
3.2.8	Možnosti řešení.....	28
4	Vlastní práce.....	29
4.1	Romodrom o.p.s.	29
4.1.1	Vznik.....	29
4.1.2	Poslání.....	29
4.1.3	Informace	29
4.1.4	Programy pro děti a mládež	30
4.1.5	Programy pro obyvatele sociálně vyloučených lokalit	34
4.1.6	Vězeňské programy	38
4.1.7	Zvyšování kvality služeb, podpora zaměstnanců	39
4.1.8	Spolupráce a finanční zdroje.....	40
4.2	Dotazníkový průzkum	41
5	Zhodnocení výsledků.....	43
6	Závěr.....	43
7	Seznam použitých zdrojů	45
8	Přílohy	46
8.1	Seznam grafů.....	46
8.2	Seznam příloh.....	46

1 Úvod

Romské děti poslouchaly životní příběhy o svých předcích, které jim na dobrou noc vyprávěly matky. Romové své zážitky a životní prožitky předávali svým potomkům pouze ústně. Nepsali žádné knihy, nevytvářeli žádnou literaturu. To zapříčinilo ochuzenou výuku o dějinách Romů ve školách, kde se děti neromského původu běžně učí o českých dějinách. Jejich kultura se spíše projevovala tancem, zpěvem a vyprávěním. Problémem, kterým se musí zabývat badatelé, a romisté při bádání o historii Romů je, že obsah písemných pramenů dějin kultury Romů vytvářeli lidé původu neromského.

Romové po opuštění své pravlasti byli všude ve společnosti menšinou, proto se o ně nejevilo moc zájem. Až když dělali špatné věci vůči společnosti. Překračovali pravidla a za to byli trestáni. Naopak pro umělce byl romský živel inspirací, z kterého mohli čerpat a nasávat uměleckého ducha.

Kdybychom měli posuzovat historii Romů podle těchto zmínek a spisu, kde je zaznamenáno, že kradli, loupili, manipulovali, podváděli a žebrali, nebyli bychom objektivní. Jenom nám to říká, jak je vnímala tehdejší společnost. Ale žádný názor samotného Roma nebo co prožívali.

V dnešní době společnost nevnímá Romy také zrovna nejlépe. Můžeme se ptát, proč je tomu tak, proč jsou Romové tak odlišní v očích společnosti. Při tom mají stejné pocity, umí se radovat, smát, milovat, smutnit, bojí se smrti, mají víru. Přesto společnost si drží odstup, vytváří bariéry, které Romy od ostatních odděluje.

Jedinec by se neměl řídit podle společnosti, ale měl by si vybudovat svůj vlastní názor podložený fakty. Společnost má v přesvědčení, že Romové kradou a lžou a stává se z nich problém, který se musí řešit. Nejdříve než budeme soudit, měli bychom objasnit jejich chování, postavení ve společnosti a historii. Jaký byl důvod Romů pro tohle chování, proč tak činili, proč se tak chovali, to jsou předměty ke zkoumání. Romové jsou označováni jako „nepopulární menšinou“. Asi díky tomu, že jejich činy nebyly úplně obdivovány, ale naopak odsuzovány. Společnost na Romy hledí z pohledu historie, avšak vyskytuje se otázka, jestli tento pohled je správný. Měli bychom soudit podle minulosti a přehlížet to, co se děje v současnosti. Další otázka, která se nám naskytuje: Můžeme vůbec soudit? Je to součást naší osoby, našich životů? Tudiž tkz. romský problém není jen problém samotných Romů, ale určitou část podílu nese i společnost.

2 Cíl a metodika

Cílem je analyzovat problémy romské menšiny ve společnosti. Také se dozvědět o historii a vývoji romské kultury a vznikajících problematických aspektu během jejich cesty do Evropy. Dále, je zmiňována špatná situace romské menšiny během války, poválečném období a pak také po revoluci. V druhé části teoretického východiska můžeme shledat vývoj romského hnutí ve společnosti u nás. To obsahuje vzdělanost a bohatou kulturu Romů, také ožehavé téma a to kriminalita, ta je velkým trnem v oku společnosti, protože Romové jsou v této oblasti velice intenzivní. Na konci této části jsou možnosti řešení, které obsahují hypotetické návrhy, jak řešit tuto problematiku. Romové jsou totiž největší etnickou menšinou v Evropě. Odhadem asi 9-13 milionů populace, žijící různě rozmístěni po Evropě, nejvíce na jihovýchodě na balkánském poloostrově, pak ve Střední a Východní Evropě. Mělo by se tedy věnovat pozornost této menšině. Společnost je stále vnímá jako součást kočovného života, i přesto že více než polovina romské populace v Evropě nekočuje. Je to dáno také tím, že se moc neví o romské kultuře a historii. Po příchodu do Evropy byli na okraji společnosti a tak se Romové nemohli moc začleňovat mezi společnost. Při sčítání lidu v roce 2011 se k romské národnostní menšině přihlásilo pouze 5135 osob, přesto že je odhadováno na 250 až 400 tisíc Romů v ČR. Určit přesný počet Romů je velmi náročné, jelikož Romové se nehlásí ke své národnosti, ale k jiné nebo vůbec k žádné. Výsledky posledního průzkumu ohledně diskriminace vůči Romům vychází, že více než polovina české populace si myslí, že diskriminace není rozšířená.

V praktické části budu analyzovat potřebnou pomoc romským obyvatelům. Hlavním prvkem praktické části je sdružení, které se snaží vyvíjet aktivitu na poskytování pomoci osobám, které to nejvíce potřebují. Jedná se hlavně o terénní programy, pak dále programy a služby pro osoby vyloučené ze společnosti a hlavně velmi důležité programy pro děti a mládež, aby lépe trávily svůj volný čas a nevykonávaly žádnou trestnou činnost a nakonec vězeňské programy. Bylo mi poskytnuto na základě spolupráce se zaměstnancem Romodromu o.p.s. Výkaz zisku a ztrát a dále Rozvaha společnosti. Tyto dokumenty se nacházejí v přílohách. A v závěru práce se nachází dotazníkový průzkum, který řeší, jak vnímá česká společnost romskou menšinu.

3 Teoretická východiska

3.1 Historie

3.1.1 Počátek Romů

Koncem 18. století bylo zjištěno, že Romové pocházejí z indického subkontinentu. Není však známo přesnější místo v Indii. Na území Indie byla založena jedna z nejstarších kulturních civilizací, která je nazývána mohendžodáro-harappská. Nacházela se v povodí řeky Indu ve 3. tisíciletí př. n. l. Tato civilizace budovala velká města. Tuto vyspělou kulturu vytvořili původní obyvatelé Indie ještě dlouho předtím, než do země vpadli kočovní nájezdníci indoevropských kmenů (Árijci).

Objevují se odvážné hypotézy, které vyjadřují, že předkové dnešních Romů náleželi k původnímu obyvatelstvu Indie, které bylo podmaněno právě zmíněnými Árijci. Dobyvatelé převzali vyspělou kulturu za svou. Pro upevnění moci zatlačili obyvatelé do pralesních oblastí, část obyvatel pobýli v boji a zbytek kolonizovali. Árijci vytvořili společenský systém, aby si lépe upevnili horní místa na společenském žebříčku. (Nečas, 1999).

Mezi původní obyvatelé patřila i menšina, která si říkala Domové. Tato menšina je prezentována jako nejbližší příbuzní Romů. Domnívá se, že Domové měli vlastní stát a mohli tak tvořit samotné etnikum. Později se stát rozpadl a z podrobeného etnika se stala nízká „kasta“. Předkové Romů nemuseli být vždy nízké postavení ve společnosti, ale mohli mít i dlouhou životní cestu v důstojnosti. Vzniká předpoklad, že Romové nikdy netvořili stejnorodé společnosti. Značné rozdíly mezi Romskými skupinami se datuje už od Indie. Byli zařazeni do nejrůznějších domských „kast“ a „podkast“. Etnický název Rom vznikl až v evropských podmínkách a to tak, že indické cerebrální hlásky d, t, dh se vlivem evropských jazyků, které je nemají, mění většinou v r, v Arménii pak v l. Z toho vyplývá, že slovo Rom je velmi staré, starší než slovo cikán (Kenrick, 2003).

3.1.2 Opuštění domova a příchod do Evropy

Romové opustili Indii jako jeden národ, roztrhnuli se až na cestě do Evropy. O odchodu Romů z pravlasti je mnoho spekulujících důvodů, které je potřeba dále zkoumat. Důvodem cesty na západ mohlo být hledání lepšího živobytí nebo také útěk od

hladomoru a sucha (Kenrick, 2003). Další důvodem mohlo být kastovní systém, kterého Romové byli součástí a byli na jeho nižší příčce. Také jeden z problémů byli neustále boje, příčinou jim byly vpády nájezdníků. K odchodu Romů došlo pravděpodobně někdy mezi 3. - 10. Stoletím n. l.. Delší dobu strávili na území dnešního Íránu, tehdejší perské říše. Většina romským dialektů obsahuje slova právě perského původu. Pokračování cesty vede do oblasti Arménie, zde se i některé skupiny usadily a založily rodiny. Hodně z romských dialektů obsahuje slova řeckého původu. Je to vysvětleno tím, že se Romové dlouho zdržovali v oblasti řeckého jazyka. Tehdy byla mnohonásobně větší než dnešní Řecko, byla spojena s celou Byzantskou říší. Z Malé Asie romské skupiny dále pokračují úžinou Bospor a Dardanely přes Balkán do Evropy. Během cesty se Romské skupiny odtrhovaly, pociťovaly únavu z cest a usazovaly se. Takhle vzniklo romské osídlení v zemích na západ od Indie (Cohn, 2009).

Jak už bylo naznačeno, Romové přišli do Evropy přes Malou Asii a Balkán, tyto oblasti spadaly pod Byzantskou říši. Romové se do těchto oblastí dostávali okolo 12. století, ale je to založeno pouze na domněnce (Fraser, 1998). „Avšak úryvek z kroniky mnicha z kláštera na hoře Athos v Řecku kolem roku 1068 se pravděpodobně Romů týká“. Popisuje lidi zvaných Atsinganoi (Atsigános, Athiganoi), pohybujících se v oblasti Cařihradu. Dostáváme se k podstatě, jak vzniklo slovo cikán, které je nejvíce používané pojmenování Romů. Vzniklo právě z označení Atsigános, které se postupně přeměňovalo na slovo cikán. Samotní Romové tohle pojmenování neuznávají a ani se jim neidentifikují. Tímto označením jsou nazývány svým okolím. Mělo by se dodržovat správné oslovení, to vede k rovnocenné konverzaci nejen mezi menšinou a většinou, ale mělo by to platit i obecně mezi lidmi. Dále se můžeme setkat s dalšími oslovením, kterých se dostalo Romům od společnosti. Je to označení Gypsies, které vzniklo ze slova Egyptians, Egypcies. Ve Španělsku se Romům dostalo pojmenování Gitanos, vzniklo ze slov Egiptianos, Egitanos . Nebo ve slovenštině přezdívka Farahún, pak v maďarštině Fáraó. Je zřejmé, že všechny názvy jsou spjaty s Egyptem, původ Romů nenajdeme v této zemi, ale je pravděpodobné, že v této oblasti déle pobývali.

Do západní a střední Evropy přicházeli podél toku Dunaje směrem do Uher, kvůli tlakům expanzivních Turků. Historie dokazuje přítomnost Romů ve 14. století na území dnešního Slovenska. V roce 1416 byla domněnka, že Romové pobývají v českých zemích. O rok později, tedy v roce 1417 bylo potvrzeno s jistotou, že Romové již byli na našem

území. Byla o tom zmínka ve Starých letopisech českých. Později byla zjištěna přítomnost Romů v Chebu a Znojmu.

V 15. století se Romové dostávají do Francie, kde je Francouzi nazývají slovem Bohém, jelikož Romové přicházeli z Čech, což pro Francouze znamenalo la Boheme. Později toto slovo mělo jiný význam, bylo pro lidi, kteří mají avantgardní způsob života. Mnohdy byli tak označováni i umělci. V 15. století ještě také Romové pronikají do severní části Evropy a to ve dvou směrech. První, tedy západní probíhal z Čech do Německa, Francie, Španělska, Holandska, Dánska a Norska. Druhý směr, který probíhal z východní Evropy přes Uhry do Polska, Finska a Švédska. Mnohem později se Romové dostali na Ukrajinu a do Ruska, zde už byla část Romů, kteří putovali z Arménie a Balkánu. Pak i do Ameriky a Austrálie s ostatními menšinami (Horváthová, 2002).

3.1.3 Průběh vztahu mezi Romy a společností

Nejprve byli Romové vítáni s otevřenou náručí a s pochopením pro migraci. Časem se však názory začaly měnit. Musíme však pochopit, že Romové pocházejí z daleka, kde je jiná kultura. Jejich tradice, zvyky, způsob komunikace, projevu, vzhledu a oblečení se v mnohém lišily od Evropanů. Romové oplývají exotičtějšími rysy, tmavší pletí, černými vlasy a nepobrali moc krásy. Jejich oděv nevzbuzoval také moc eleganci. Na hlavách měli omotaný turban, nosili hábit a šál kolem krku a mluvili nesrozumitelným jazykem. Mezi lidmi panovaly pověsti o slídění, podvodech a žhářství. Ještě přispělo k změně pohledu na Romy jejich špatný způsob života, tedy některých z nich. Romové žebřali peníze na jídlo během cest, to však nemohlo zajistit osadu věčně. Neměli žádnou půdu, kde by mohli pěstovat obživu a ani žádnou práci (Fraser, 1998).

Skupiny Romů se od sebe odlišovaly. Někteří se usadili a věnovali se svému řemeslu, díky kterému měli na obživu. Druhá skupina, která se bez myšlenkovitě toulala, měla ve svém zájmu spíše kriminální počiny. Romové nebyli součástí ekonomického systému a ani nepůsobila jako menšina ve společnosti. Byli pro společnost cizí, a proto neměli moc šanci se uplatnit ve výrobě a řemesle. Vedli velmi dlouho kočovný život a zajišťovali si pouze obživu. Romské počínání vedlo k zániku o navázání přátelství a komunikace s ostatními obyvateli. Vyvolávali pocit nedůvěry a strachu a to vedlo k neporozumění a k nespokojenosti (Horváthová, 2002).

Konec 15. století byl pro Romy velmi náročným obdobím. V tomto období začalo pronásledování a vyhánění. Postupně se rozšiřovalo po celé Evropě. Mezi důvody patřilo

nedodržování pravidel, křesťanských zásad a dopouštěli se podvodů. V 16. století se postup vyhnanství začal zvyšovat, týkalo se to většiny evropských zemí. Dalším důvodem pro vyhánění byl rozvoj hospodářské a ekonomické struktury země, a tím pádem uzavírání před vstupem cizích parazitů nebo konkurentů. Spolu s Romy byli vyháněni i Židé, ti však dodržovali odpovědnost k zákonům a etiku ke společnosti. Společnost v nich viděla velký potenciál a spařovali v nich velkou konkurenci (Fraser, 1998).

Na našem území, konkrétně tedy na Moravě začalo také vyhánění kolem roku 1538. Moravský zemský sněm vydal prohlášení, že do dvou týdnů Romové musí opustit zemi. Na starosti o vyhození Romů ze země měl mandát českého krále a císaře Ferdinanda I. (1526-1564). Dával však na vědomí, aby Romům nebylo ublíženo. Ale v roce 1556 došlo k přitvrzení, muži byli trestáni, ženy a děti nuceni k práci (Rybář, 2000).

Romové se vraceli na naše území během války. Tehdy na Romy nebylo moc spadeno, díky konfliktům. Po válce byl na Romy uvalen mnohem větší trest. V roce 1697 císař vydal mandát, kterým určil Romy za štvance, a dokonce Romové mohli být beztrestně popraveni. V roce 1706 byla Romům dávana výstraha, aby se nevraceli v podobě opovrhujících plakátů u hranic. Místní obyvatelé, kteří poskytovali přístřeší a obživu Romům, byli přísně potrestáni. Romové české země nechtěli opustit, i když věděli o přísném potrestání. Dostávalo se jim pomoci více, než by čekali. To však vedlo k zpřísnění trestů za poskytování pomoci. Vyšší vrstva musela zaplatit pokutu a nižší musela pracovat v okovech. Při opětovném chycení byly ženy trestány oběšením, dětem byly uřezány uši. Takovýchle tresty a zpřísnění bylo zavedeno ve většině zemí v Evropě. Proto Romové neměli moc šancí, ukrývali se před trestem a utíkali tak dlouho, než je trest neminul (Nečas, 1999).

Romové drželi spolu jako menšina proti většině, vytvářeli osady. Romové pobývali ve skupinách nebo v rozvětvené rodině. Za vůdce osady se považovali silní muži nebo starší muži, kteří byli zkušenější. Romové v osadě měli svoje pravidla a zvyky, nebrali v potaz vlastnické právo, prosazovali heslo: „co je moje, je i tvoje“. Hlavou rodiny byl muž a žena se považovala za hospodyně. Musela obstarat výživu pro celou rodinu. Romové se nebrali jako za jedince, ale vnímali se jako kolektiv, který dodržoval morální kodex mezi sebou. Neokrádali se a dávali si věci, protože u Romů byl majetek všech. Nabízeli pomoc neromským lidem, kteří byli vyhnáni společností. Poskytli jim střechu nad hlavou a jídlo. Život mimo společnost a systém byl pro Romy velmi těžký. Museli žít v ústraní, jenom

mezi sebou mimo společnost, byli ostracováni od majority. Později se sžili s touto situací. Romové žili většinu života bez materiálních podstat, většinu co měli, buď dostali, nebo ukradli (Horváthová, 2002).

3.1.4 Usazování a přizpůsobování

O splynutí skupin Romů s většinovým obyvatelstvem se prvně pokoušela panovnice Marie Terezie. Pochopila, že nahánět Romy z jedné země do druhé a trestat je, není moc řešení. Chtěla vytvořit vyspělý stát, kde každý bude mít svoji roli. Dlouho trvalo, než se zrealizovaly tyto plány. Panovnice potřebovala více času k porozumění a přístupu k Romům. V roce 1749 byl vydán dekret, který nařizoval chycené Romy deportovat ze země. V roce 1758 vysvitla trochu naděje pro Romy. Marie Terezie začala řešit problém s Romy na úrovni. Začala postupná asimilace Romů. Museli se usadit a platit daně. Na Romy bylo velmi dohlíženo. Chtěli z Romů udělat pracující lid v podobě rolníků a dělníků. Měli zakázáno používat mateřský jazyk – Romštinu. Museli si změnit jména na neromská, jiný styl oblékání a měli zákaz volit si svého vůdce. Nechtělo se, aby Romové nějak vyčnívali z davu, museli se sjednotit s většinou. Museli ctít katolickou víru. Panovnice si zakládala na povinné školní docházce a na hygieně (Fraser, 1998).

Po panovnici pokračoval její syn Josef II. v usazování Romů na Moravě. V roce 1784 byli Romové usazováni ve více než v 20 obcích na Moravě. Později byli usazeni trvale pouze v 5 obcích, kde vytvořili základní osady. Asimilace probíhala leckdy tvrdě, a proto se nemůžeme moc divit, že neměla velkých úspěchů. V Čechách k asimilaci nedošlo vůbec, Moravu lehce zasáhla a nejvíce se uskutečnila v Uhrách. Romové, žijící kočovným životem, neměli zrovna lehký život. Romové se mohli usadit v odsouhlasené vzdálenosti od obce, jelikož vznikaly velmi často spory se správou obce a obyvateli. Osady, tím pádem nespádaly pod správu obce a to zapříčinilo, že Romové nedostali podporu od obce. Romové v těchto osadách neměli také možnost vzdělávat se, i když Romové stejně o to moc nestáli. Nejvíce se tyto osady tvořily na jižní Moravě. Od poloviny 19. století žilo v osadě 50 až 100 Romů (Horváthová, 2002).

V této době začali Romové prostupovat do vnitra obcí a začali se sblížovat se společností. Snažili se dobře vycházet s místními obyvateli, protože mohli být někdy v budoucnu jejich zaměstnavatelem. K usazeným Romům se přidružovali kočovní Romové. V druhé polovině 19. století přicházejí olašští Romové z Uher, měli kočovní způsob života v krvi. Usazování na Moravě probíhalo mnohem lépe než v Čechách. Avšak

stejně to nebyla žádná velká sláva, ale je to považováno za úspěch. Museli se přizpůsobit většinové společnosti v rámci asimilace, i když asimilace byla pro většinu Romů nedobrovolná, byl to asi nejlepší způsob, jak by Romové mohli vycházet s majoritní společností (Rybář, 2000). V dnešní době bychom se měli shodnout na tom, že asimilace není nejlepší řešení jak zapojit minoritu do majority.

3.1.5 Genocida a řízená asimilace

Stejně jako ostatní země Evropy i Československá republika nebyla moc nadšená Romy. Chránila společnost a své zájmy před nimi. Společnosti vadilo, jakým způsobem Romové žijí a jejich aktivní podíl na kriminalitě. Ve třicátých letech 20. století se počet Romů u nás navyšoval, přicházeli z Německa a Rakouska. Situace ve zmíněných zemích se vyostřila tak, že ji Romové museli opustit. Bylo tomu hlavně na venkově, kde místní už měli dost parazitujících Romů. Od roku 1933 v Německu hrozilo už nebezpečí Romům z důvodu vydání nařízení říšského prezidenta o ochraně lidu a státu před tzv. „*Gaunerskou populací*“, do které patřili samozřejmě i Romové (Fraser, 1998). Již od roku 1936 pobývali říšští Romové v tzv. „*cikánských táborech*“ v Berlíně, Frankfurtu nad Rýnem, rakouském Lackenbachu a na jiných místech. Bylo to tragické období pro Romy a obecně pro československý lid z důvodu války. K datu 15. 3. 1939 došlo k okupaci našeho území nacisty a byl vytvořen Protektorát Čechy a Morava. Bylo zřetelné, že na Romy budou uplatněna všechna protiromská nařízení. Bylo evidováno přes 7000 kočovníků, většina z nich byli Romové. Kočovníci, kteří se bouřili a nechtěli dodržovat nařízení o usazování, tak byli posláni do kárných pracovních táborů, kde si odpykávali svůj trest prací. Romové spadali do nevyhovující rasy, museli být odstrčeny od zbytku společnosti. Na jaře v roce 1942 bylo vydáno nařízení o preventivním potírání zločinnosti, smyslem bylo, aby asociální chování neohrožovalo veřejnost. Preventivní vazba byla vykonávána pracemi v bývalých kárných táborech (Fraser, 1998). V roce 1942 bylo o nich rozhodnuto nacisty, byli posláni do koncentračních táborů. K tomu účelu byl vytvořen speciální cikánský tábor přímo pro Romy. Od roku 1943 až 1944 byli postupně převezeni skoro všichni Romové z protektorátu do největšího koncentračního tábora. Jen velmi málo Romů se schovávali nebo utekli. Romové v „*cikánských táborech*“ umírali ve velké intenzitě, díky hladomoru, špatným hygienickým podmínkám a nemocím. Byli také vybíráni na pokusy a výzkumy jako laboratorní vzorky. Nelidské a hrůzné pokusy byly prováděny dr. Mengelem. Muži, kteří byli ještě schopni práce, byli převezeni do koncentračních táborů dále do vnitrozemí

Německa. Staří lidé, ženy a děti se stali součástí nelidské a nepředstavitelné likvidace pomocí plynových komor ze dne 2. na 3. 8. 1944. Zahynulo zde přes tři tisíce Romů. Přes pět tisíc Romů, kteří byli uvězněni, nepřežili. Čeští Romové, které řadíme do moravské oblasti, byli jako celek zlikvidováni, i skupina německých Romů byli vyhlazeni.

Nacisté chtěli vyšlechtit dokonalou rasu, tam však Romové nezapadali, proto byli nacisty vyhlazováni. V koncentračních táborech zahynulo přes dvacet tisíc Romů na území celé Evropy. A celkový počet zemřelých Romů za druhé světové války se odhaduje na půl milionu.

Po válce moravská oblast neobývala prakticky žádného Roma. Po příchodu Romů z koncentračních táborů, začali postupně splývat s většinou. Romové přicházejí na naše území ze Slovenska. Romové na Slovensku žili v osadách mimo civilizaci, schovávali se v lesích a ve špatně přístupných oblastech. Ze Slovenska na naše území Romové migrovali převážně za lepším životem a za prací, která se jim nabízela, díky poválečnému zničení měst. Během několika let přišla ze Slovenska většina Romů. V padesátých letech se začala řešit otázka ohledně budoucnosti Romů. Stát měl na otázku dvě odpovědi, a to: „*Asimilace nebo etnika*“. A samozřejmě jak to tak tradičně ve světě bývá, si stát vybral řízenou asimilaci, kterou v roce 1958 schválil socialistický parlament. Romové se museli usadit právě tam, kde se nacházejí a splout se společností. Aby proces šel hladce, byla na to poskytnuta řízená policejní akce a správa obcí měla Romům pomáhat s ubytováním a sociálními potřebami. Asimilace měla za úkol začlenit Romy mezi společnost a odnaučit je zvykům a způsobu života, který jim je vlastní. Pro Romy to byl těžký pád, protože velkou část životů žili mimo společnost, chtěli to tak a i společnost o ně nestála. Romové pak sami později ztráceli vztah ke svým hodnotám a způsobu života. Přestali používat romštinu a začali se více zapojovat do společnosti.

Od roku 1965 se stát rozhodl zničit koncentraci Romů a rozšířit jejich působení. Nedalo se však zasahovat všude a na jednou, díky velkému přívalu Romů ze Slovenska. Díky tomu začala vznikat nová koncentrace, něco jako dnešní „ghetta“. Při rušení starých osad a rozptýlení obyvatel mělo za následek přerušování komunikace s příbuznými. Jako další věc, co se může považovat jako negativní postoj je usídlování Romů jiných skupin a rodů vedle sebe. S Romy se zacházelo jako se slabou sociální skupinou a ne jako se skupinou etnickou. Asimilace nesla hodně negativ, ale našla by se i nějaká pozitiva a to třeba jako vzdělání, které odstranilo negramotnost Romů nebo sociální a lékařské služby.

V sedmdesátých letech se asimilace zmírnila, pochopilo se, že to nikam moc nevede. Romům se více poskytovali sociální a zabezpečovací služby, byly jim přidělovány byty, dostávali více dávek a příspěvků. Do roku 1989 byli Romové stále považováni za sociální aspekt společnosti, kterou je důležité dostat k obrazu majority. Až po tomto roce byli uznáni za etnickou skupinu (Horváthová, 2002).

3.1.6 Po roce 1989

Romové taky chtěli změnu systému, viděli v tom více možnosti pro ně, proto také část demonstrovala při revoluci. Také po převratu vzniklo několik politických stran. Nezůstalo však pouze u politických stran, ale začaly se zakládat různá sdružení a svazy. Jako například Kulturní svaz občanů romské národnosti, Svaz romských autorů a spisovatelů nebo Společenství Romů na Moravě a také Regionální sdružení romských představitelů. Po pádu komunismu vznikaly i Romská média v podobě časopisů a novin. Romové organizují i festivaly vlastní kultury, a také se angažují v divadelní sféře. Ale veřejnost nemá zájem o romskou kulturu a historii, i když je možnost studovat samotnou kulturu Romů na Univerzitě jako obor „Romistika“.

Většina Romů nebyla moc vzdělaná, a když už, tak vycházeli ze zvláštních škol nebo základního stupně. To vedlo k nezaměstnanosti, někteří z nich jsou dodnes. Skryté důvody, které se na tom podílely, mohly také způsobit rasismus, problém s dávkami a demotivace. Pak je tu otázka rasismu. Nejvíce ho preferují neofašistické skupiny neboli skinheadi. Inteligentní lidé se s touto skupinou neztotožňují. Tato skupina a obecně lidi, kteří Romy odsuzují, se dopouštějí chyby, a to že jsou zaujatí vůči celému etniku a ne jen vůči jednotlivcům (Horváthová, 2002). Neznamená to, že když jeden ze skupiny něco špatného provede, je hned špatná celá skupina. Často se stává v dnešní době, že slušný a vzdělaný Rom musí pikat za to, že je součástí etnika. Proto vzdělaní a sociálně vnímaví Romové se raději nehlásí ke svému etniku, aby se vyhnuli nepříjemnostem.

3.2 Romské hnutí u nás

Největší zastoupení u nás v České republice mají slovenští Romové, odpovídá to přibližně 70-85 % z celkového počtu. Přibližně 10 % zastupují Romové olašští, ti k nám přišli z Uher, jsou to klasické kočovné rody. Olašští vzniklo z maďarského slova „olaskí“. Díky dlouhému kočovnictví se stala z „Olahu“ uzavřená skupina, která má odpor jak k neromským příslušníkům, tak i k romským. Olašští Romové používají svůj jazyk

romštinu, je to vyjádření hrdosti a cti. Olaši neuznávají moc manuální práci, zaměřují se spíše na obchodní záležitosti a také se stávají zloději. Zbytek 10 až 15 % jsou maďarští Romové.

V roce 1991 se 33 tisíc Romů přihlásilo ke své národnosti, i přesto že byl odhad na 150 tisíc. Romové se neradi přihlašovali ke své národnosti z důvodů diskriminace anebo možná i z vlastního studu, mohlo to být také možná kvůli vzdělání. Česká republika je jeden ze států, který má nejpočetnější zastoupení Romů (Nečas, 1999). Pak v roce 1995 se stav pohyboval 190-210 tisíc Romů. Olašští Romové mají zastoupení v počtu 20 až 22 tisíc a stále přibývají, díky postupné migraci. Kde se nejvíce soustředili Romové, byla Ostrava a okolí přibližně okolo 45 tisíce. Pak v Praze přibližně 20 tisíc, na severu v městech Chomutov, Teplice, Ústí nad Labem, Most bylo minimálně 50 tisíc. Další oblasti, kde Romové pobývali, jsou na jihu Čech a na západě, pak na Moravě v Brně a to v počtu přes 12 tisíc. U našich sousedů na Slovensku se odhaduje, že v této době tam žilo přibližně 400 až 500 tisíc Romů. Romové se nejvíce soustřeďovali na východním Slovensku. Romové zde žijí v osadách na okraji větších obcí, kde mají špatné podmínky pro život. Tohle dění zasahovalo do nejméně 250 obcí. Ve větších slovenských městech byla lepší situace, ale stále je to mnohem horší než kdekoli v ČR. Je nabízeno mnohem méně pracovních míst, což způsobuje i pokles ekonomiky.

Komunita Romů na území ČR je vnímána jako stejnorodá a nestrukturovaná. Ale je tomu jinak, právě na území ČR žije několik rozdílných skupin, které mezi sebou občas nevycházejí (Horváthová, 2002).

3.2.1 Vzdělání

Nemůže nám stačit jenom sociální, náboženská, kulturní a historická stránka, ale musíme také připustit, že v moderní společnosti hraje taky velkou roli vzdělání. Vzdělání je také klíčem pro kvalifikaci a odbornou práci, zároveň odtajňuje prostor k individuálním schopnostem, efektivnosti a výkonnosti. Právě pro Romy je smůlou, že vzdělání je jedním z klíčů k integraci do české společnosti. Je to velký nedostatek pro romskou populaci. Vytváří to nepříznivý vliv vzdělanostního a kvalifikačního deficitu na zaměstnanost, sociální, demografickou a ekonomickou stabilizovanost romské populace. Nedostatek vzdělání zabraňuje romské populaci k pochopení většího smyslu života. Můžeme zaznamenat vysokoškolské vzdělání mezi starší a střední generací, ale není jich mnoho. U středoškolského vzdělání můžeme zaznamenat už více absolventů. Mají lhostejný

přístup ke vzdělání, nepotřebují se vzdělávat, ani je to nebaví. Nepotřebovali k životu vzdělání, četbu a literaturu. V dnešní době starší a střední generace čtou noviny, koukají na televizi nebo poslouchají rádio. Knihy jako součást domácnosti se objevují zřídka. Dnešní generace mladých Romů mají ten problém, že značná část navštěvuje zvláštní školu, což není moc dobrá příprava do života. Mnoho Romů tím pádem nemá ani ukončené základní vzdělání (Fraser, 1998). Taky výběr studijních oborů není moc rozsáhlý. Nemohou se tedy moc uplatnit na trhu práce. Další problém může být diskriminace, předsudky, rasismus a stereotyp ve výukovém plánu na základních školách. Předsudky si můžeme vysvětlit spíše jako nepochopení romské kultury a historie. Tyto problémy jsou spojeny také s nepřipraveností pedagoga ohledně etnických a kulturně odlišných žáků. Ve třídě také nevycházejí žáci neromského původu s romskými moc dobře.

Hlavní důvody, proč Romové zaostávají ve vzdělání:

- nejsou motivováni, vzdělání není důležité v životě pro ně,
- rodiče nemají žádné vzdělání,
- obecné špatné sociální podmínky v rodinách,
- neinformovaní pedagogové, malá podpora a jazyková bariéra,
- nevyučuje se o etnickém problému, žádný přínos znalosti o Romech, nízká integrace romských dětí k neromským.

Romové by se měli více snažit najít si cestu ke vzdělání, protože je to hlavní způsob jak se integrovat do společnosti jako plnohodnotná menšina. Je to taky způsob, jak nalézt možný vzestup (Gabal, 1999).

3.2.2 Kultura

Romové neovládali moc psaní, za to excelovali v hudbě, tanci a zpěvu. Pro Evropany je romská vytríbenost pro hudbu a tanec shledána s předpojatostí. Když početná skupina společnosti hned něco nezná, označuje to za divné. Romové nejsou součástí majoritní kultury. Je to dáno jinou národností, vzděláním a nepřátelstvím. Romové mají snahu zviditelnit svojí kulturu a národnost, ta se projevuje ve vytvoření romského divadla. Právě kultura spolu se vzděláním by mohly být velkým plusem do integrace společnosti a komunikace s ní (Horváthová, 2002).

Romové svoje poznatky, příběhy a historii předávali po generacích ústně. Romština je velmi cenná, byla nápomocná právě k odhalení indického původu Romů. Romové po

dobu své cesty přibalovaly další dialekty většinu majoritních skupin. Hodně Romů bere romštinu stále jako mateřský jazyk. Romština byla mnoho let ničena vlivem politických směrů a považovala se za podřadný jazyk. Hodně Romů neumí hovořit spisovnou češtinou a používají romský přízvuk, což je pro společnost směšné. Odborníci, kteří se zabývají lingvistikou, se zasloužili o to, aby romský jazyk a kultura nezanikla a aby mohla být literárně doložena (Fraser, 1998).

3.2.3 Kriminalita

Kriminalita v posledních letech je spojena většinou s Romy. Je spojena s vývojem, který je podmíněn:

- když nastal pád komunismu v Evropě, tedy po revoluci 1989, nastal obrovský nárůst zločinnosti. Kriminalita vzrostla o 80%. Od roku 1989 až do roku 1996 vzrostla kriminalita až na trojnásobek,
- kriminalita se nejvíce soustřeďovala ve větších městech a průmyslových oblastí. Romové v ČR právě žijí v těchto oblastech, a tudíž byli součástí nepříznivého vývoje,
- zvýšená kriminalita dala velmi zabrat bezpečnostním složkám, které na to moc nebyli připravené. Úspěšnost nebyla zas tak mizivá, ale mnohé případy nebyli vyřešeny, takže nebyl udělen trest. A čím více vznikaly případy bez postihu, tím se zvyšovala kriminalita, nejvíce ze strany Romů,
- obsahem kriminality bylo zejména krádeže, vloupání a podvody, pak se začala navyšovat násilná a hospodářská zločinnost. Kriminalita z hlediska krádeží vloupání opadla, když firmy a soukromé osoby zainventovali do zabezpečovacího zařízení. Trochu to vyvolalo stoupaní hospodářské a organizované kriminality, které se Romů moc netýkají,
- důvod pro páchaní zločinu bylo to, že pachatelé nebyli zrovna moc trestáni.

Zejména krádeže byly reprezentovány nižší sociální vrstvou, kterou také v hojném počtu obsazovali Romové. Romové jsou spojeni s kriminální činností velmi nadprůměrně. Je však také jisté, že uvnitř romské skupiny vznikají důvody a podněty ke kriminální činnosti a porušování tak zákona. Mezi hlavní důvody patří, jak už je zmíněno, tak je to velká míra nezaměstnanosti, vzdělávací úroveň a sociální vrstva (Jakoubek, 2008).

3.2.4 Nezaměstnanost

Nezaměstnanost u romské menšiny převyšuje čtyřnásobek nezaměstnanosti majoritní populace. Problémem je hlavně nedostatečné vzdělání a kvalifikace Romů. Také zaměstnavatelé nechtějí moc Romy zaměstnávat. Může to způsobovat diskriminace, ale je to spíše zapříčiněno nespolehlivostí Romů a také neplní své pracovní povinnosti. To však může mít za důsledek odsouzení celé komunity ze strany společnosti a přináší to špatný obraz na poctivé, kteří chtějí pracovat, být spolehliví a vykazovat dobré výsledky. Česká společnost je samozřejmě utvrzená v tom, že Romové nechtějí pracovat, že práce není pro ně a že jsou líní a že radši žijí ze sociálních dávek. Díky tomuto myšlení mají zbytek pracovitých Romů smůlu v tom, že si těžko hledají práci (Jakoubek, 2008).

Hodně Romů pracuje na černo a to vykazuje mnoho problémů, jako je třeba daňový únik, únik finanční podpory na sociální dávky, nemocenská, zdravotní pojištění a ještě finanční podpora na politiku nezaměstnanosti. To pak vytváří nepořádek v systému. Systém MPSV ČR, který je používán na úřadech práce a vytváří možnosti prospěšných prací je nedostatečně využíván. To však vyplývá z toho, že MPSV má nedostatečně propracovanou koncepci ohledně nezaměstnanosti a hlavně vůči romské menšině.

Případné doporučení:

- podpora podnikatelům, kteří jsou ochotni zaměstnat osoby, které těžce hledají práci,
- úřad práce je spíše spojen s administrativní činností, než by skutečně našla práci lidem, které nikdo moc nechce zaměstnat, to se týká především Romů. Jde spíše o vyřazování uchazečů ze systému, když dojde k jejich selhání. Zlepšením může být větší pravomoc úřadů,
- nevládní organizace by mohli pomoci se zprostředkováním práce, ale nejen že by našli pracovní pozici, ale mohli by poskytnout i odborné kurzy, snažit se je podporovat a sledovat jejich vývoj.

Nezaměstnanost je velmi spjata právě s romskou menšinou v české společnosti. Je to také velmi ovlivněno politikou státu, a to i přesto že by se mohli uskutečnit změny podmínek na úřadě práce k lepšímu a to v krátkém čase. Nezaměstnanost je dále odvozována od dalších vznikajících problémů (Gabal, 1999).

3.2.5 Účast Romů na životě společnosti

Příchod Romů do politiky je označován za společenský pokrok. Romská politika se odehrává v prostoru mezi Romy, veřejností a státní správou. Dostává se jim politická pozornost z hlediska vládní a politické iniciativy, což je pro Romy dobré, ale zase na druhou stranu se životní podmínky Romů moc nezlepšují (Nečas, 1999). Politické zastoupení jednotlivých menšin v parlamentě nese sebou jednu negativitu, a to že je velmi závislá na voličích. Je to nedostatek z hlediska komunikace mezi Romy a představiteli státní moci. Další, kdo přichází na pomoc, jsou neromské neziskové a občanské organizace, které mají na starosti romskou menšinu v ČR. Zaměřují se na problémy s rasismem a rasistickými útoky v české společnosti. Zabývají se také porušování lidských práv, vzdělávacích projektů a rozvoj sdružení. I média přispívají značnou částí k vyřešení problému týkající se integrace Romů do společnosti. Jedná se hlavně o rozhlas a televizi a v jejich silách je podporovat etnickou a kulturní výchovu, vytvářet komunikace mezi Romy a širší veřejností a informovat o vývoji menšiny (Jakoubek, 2008). Můžeme pozorovat, že v posledních letech stoupl zájem veřejnoprávních médií vůči rasismu a rasovému extremismu, a to ve zpravodajství, dokumentech a publicistice. Účast Romů na životě společnosti je zatím bez výsledků nebo velmi slabá. Komunikace s exekutivou a parlamentem je spíše provedena způsobem nátlaku, než vydání aktivity na přivedení Romů ke správě a samosprávě. Nemůžeme také házet všechnu vinu na úřady a společnost, ale také na neschopnost komunikace romských příslušníků s těmito jednotkami. K této nedostačující vybavenosti je nutno započít:

- řešení jenom své národnosti, nepodílet se na jiných problémech,
- nevzdělanost, tím i neodborné zastoupení na úrovni státní a komunální,
- neschopnost sjednocení,
- špatné reference ve společnosti, neochota komunikovat,
- nepřinesla žádné výsledky ve spolupráci s vládou,
- nedostatečné využití veřejnoprávních médií pro komunikaci s veřejností a prezentaci svých problémů.

Měli bychom chápat participaci menšin z hlediska legislativního exekutivního i mediálního procesu jako za jednu z klíčových z hlediska práv menšin, pak situace romské menšiny na základě těchto hledisek je úplně negativní (Gabal, 1999).

3.2.5.1 Evropská unie

Evropská unie často kritizovala českou společnost za rasismus směřovaný k Romům. Ale ze strany EU je nevhodné kritizovat celou českou společnost podle principu kolektivní viny. Vysvětlení je pravděpodobné, že kde Romové páchají zločiny, tam se majorita uzavírá a chová se nepřátelsky a xenofobně. Evropská unie považovala problematiku národnostních menšin jako samotnou záležitost samotných členských států. Evropská unie nevytvořila normy v legislativě pro problematiku národnostních menšin. Ale zase v opačném případě jsou členské státy zároveň členy Rady Evropy a ti musí dodržovat bez výjimek nejvyšší opatření v oblasti lidských práv a práv národnostních menšin. Ale nějak zvlášť se neprojevila společná komunikace mezi EU a Radou Evropy ohledně této problematiky. Postoj k ochraně a rozvoji práv národnostních menšin začala ovlivňovat Evropskou unii, až když národnostní menšiny začali zasahovat do vnější stability Unie. To znamená, když se jedná o bezpečnost a tím pádem se zastavuje vývoj legislativních norem ochrany a rozvoje práv národnostních menšin a začíná se expanze bezpečnostních prvků. Unie vytvořila dohodu se státy střední a východní Evropy o podmínkách dodržování lidských práv a práv národnostních menšin. Bylo to takové první nepřímé bezpečnostní opatření z legislativního hlediska ze strany EU. Koncept je takový, že Unie sice nevytvořila postoj k evropskému standardu ochrany a práv, ale spíše vytvořila podmínku pro asociaci a členství. Podmínky legislativy, které vytvořila Rada Evropy, musí splňovat státy, které usilují o členství bezpodmínečně. (Jakoubek, 2008)

3.2.5.2 Závazky úmluvy Rady Evropy o ochraně práv národnostních menšin

Úmluva ukládá pouze povinnosti státu jako účastněnému smlouvy a ne přímo jednotlivcům. Je nutné považovat úmluvu Rady Evropy za bezprostředně závaznou smlouvu a má navrch před zákonem v České republice. Smlouva je součástí právního řádu a je závaznou právě pro všechny. Je to zejména určeno pro vládu a parlament, který Úmluvu ratifikoval, proto zde vzniká princip „navrch před zákonem“. Úmluva uvádí, že ochrana národnostních menšin, práv a svobod osob těchto menšin tvoří součást mezinárodní ochrany lidských práv.

Mezi závazky opatření patří:

1. podporovat podmínky národnostních menšin, tak aby mohli nadále rozvíjet svojí kulturu a identitu, to je například náboženství, tradice, historie. Pak dále podpora vzdělání a přínos dotací občanským sdružení ze státního rozpočtu,

2. přijmout opatření na ochranu menšin vůči možnému vzniku násilí, diskriminaci a rasismu, kvůli nerespektování kultury a sociální vyjádření menšin. Podle Úmluvy na ochranu lidských práv a základních svobod má právo každý na ochranu a svobodu,
3. povolit možnost používání menšinového jazyka,
4. vytvářet možnosti zapojení se menšin do kulturního, sociálního světa veřejnosti,
5. podporovat rovnost menšiny a veřejné společnosti z hlediska kulturního, ekonomického, sociálního a politického života (Gabal, 1999).

3.2.6 Stabilita romské populace a míra sjednocení v rámci české společnosti

Překážky v procesu integrace

Překážky vnitřní:

- izolace od společnosti, vede to k překážkám v komunikaci,
- odlišná kultura a mentalita, nízká sociální úroveň,
- slabá vzdělanost, nízká míra zvládnutí kultury majority,
- vlastní jazyk, velká náročnost naučení se jazyku společnosti,
- nerozvinutá reprezentace zájmu romské menšiny vůči státu,
- lhostejnost ke kulturnímu a společenskému životu neromské většiny.

Překážky vnější:

- vznik problémů mezi společnostmi a menšinou, pomocí diskriminace, rasismu a netoleranci,
- nedostatek prostředků k vyřešení romské problematiky,
- neporozumění problematiky romské menšiny z hlediska komunální úrovně,
- zvýšení kriminality, extrémně zvýšená nezaměstnanost.

Pomoc při integraci přinášejí občanské romské organizace, mezinárodní pomoc a různá aktivní podílení na procesu z hlediska ochrany lidských práv.

Nyní můžeme více prozkoumat vnější bariéry, ty nejvíce ovlivňují řešení problémů. Po roce 1989 nastalo období, kdy Romové byli většinou společností přijímáni a byli tolerováni jejich příspěvky do občanských událostí. Ale to netrvalo moc dlouho, téměř necelé dva roky. Nepřizpůsobivost Romů vůči společnosti vyvolalo rostoucí alergické chování vůči nim. Ve výsledcích průzkumu veřejného mínění vyšlo, že přibližně 6% obyvatel přijme Romy kladným přístupem a přes 70% obyvatel nemá moc Romy v oblibě.

Neonacistická skupina skinheads vystupuje proti Romům násilně, s nenávisť a s rasistickým podtextem. Tyto útoky se odehrávají většinou v přesile ze strany skinheads proti bezbrannosti samotných Romů. Skupina skinheads veřejně hlásá rasistické, nacistické a nenávislné názory. Policie a soudy nerada řeší tyto problémy vznikající mezi skinheads a Romy, když už dojde na řešení, tak neodpovídajícími rozsudky. Je však otázkou, jestli je rasismus vytvořen společností vůči nesnášenlivé menšině nebo zda má na tom podíl politika. Jak už je tradicí, tak stát proti rasismu nepůsobí moc efektivně. Je to z důvodu, že to musí řešit bezpečnostní složky, které jsou už tak vytížené. Nejsou k tomu ani realizované extra programy, které by se tímhle vším zabývaly.

Společnost vidí v menšině problém, ze strany zatížení na sociální, kulturní a vzdělanostní úroveň. Ještě k tomu můžeme přidat kriminalitu ze strany menšin a máme celkový souhrn problémů. Tyto problémy samozřejmě vytváří ve společnosti hrozbu. Výsledkem neřešení tohoto problémů pomocí programů a sociálních složek bude mít za následek rostoucí nenávisť a nedůvěry ze strany majority vůči menšině.

Občané v městech neradi řeší problémy, proto raději zavírají oči, ale jsou některá města, která se snaží vyřešit problém. Snaží se jednat s romskou menšinou a nalézt tak smysluplné řešení pro dobré soužití. Obce si musí sama nahrazovat neexistující koncepční politiku a programy na centrální programy, které jsou potřebné. Zastupitelstvo by mohlo mnohé vyřešit, ale jedině s podporou vlády a stejně nemůžou vyřešit vše. Většina obcí je právě závislá na jednání zastupitelstva. Můžeme nalézt mnoho obcí s fungující politikou ale také hodně obcí, kde dochází ke střetům a rozporů názoru. Ze strany politiky je podotýkáno, že zastupitelstva nemohou zastoupit celou politiku, a to nejen z hlediska rozpočtu a legislativy, ale také z hlediska směru, který vede k vyřešení diskriminace menšiny a jejich sociální a vzdělanostní problém. Problém může být také v tom, že obce a města mají malou pravomoc něco změnit. Tudiž když se města snaží něco změnit, jsou omezeny rozpočtem a pravomocemi, díky pasivnímu a centralizovanému státu. Změna způsobu systému by mohla pomoci (Gabal, 1999).

3.2.7 Etnické vztahy a problémy

Nejvíce problémů v ČR, které by se měli řešit, jsou: kriminalita, ekonomická a sociální situace, životní prostředí, soužití s Romy, politika, cizinci, rasismus, EU.

Soužití s Romy se považuje až za sekundární problém. Avšak populace tento problém vnímá trochu jinak a to dvě třetiny z nich to vnímá vážněji. Česká společnost

špatně vnímá Romy a celkově cizince. Česká populace dává na vinu cizincům a Romům velký nárůst kriminality, a to přineslo i velký pokles bezpečnosti uvnitř společnosti.

Romové jsou v české společnosti nejdéle usídlenou a výrazně odlišnou etnickou skupinou. Je fakt, že romská menšina a majorita žijící uvnitř české společnosti vytváří problém a to z hlediska bezpečnostního, politického, správního, občanského a v poslední řadě hlavně také chování rozhoduje. Spory také mohou vznikat ohledně nákladů na sociální výdaje na romskou populaci, která je schopná pracovat a také vzdělanostní deficit. Z šetření vyplývá, že česká majoritní společnost nese soužití s romskou menšinou velmi špatně (Jakoubek, 2008).

Mezi majoritní a romskou menšinou v české společnosti vzniká strach, nedůvěra a především nejistota. Obecně je česká populace v pohledu na toto problematické soužití charakteristická:

- stabilitou názorů,
- nejistota a nedostatečný zájem o řešení problémů,
- a s vědomím, že hlavní je etnicko-kulturní problém a až pak sociální.

Velký nárůst romské populace bychom měli považovat za znepokojující. Romové jsou jiná rasa, a proto se nepřizpůsobí. Romové zneužívají demokratických principů a nechovají se jako odpovědní občané, protože mají v myslích, že nejsou Češi, vyplývá to z problematiky historie Romů. Romové jsou spjatí se špatnými životními podmínkami a mnoholetou zaostalostí. I dnes mají Romové problémy s příležitostmi ke vzdělání a splnutí se společností.

Důvody špatného soužití s Romy:

- zneužití sociálních dávek a neochota pracovat,
- obyvatelé mají z Romů strach,
- nepřizpůsobivost, neochota se změnit a zhoršení morálky,
- česká společnost není postavená pro etnickou pluralitu,
- Romové nejsou Češi, tak si myslí, že nemusí dodržovat pravidla jako občan státu,
- nedostatečné vzdělání a kvalifikace, výmluva na rasismus.

Správné východisko mezi majoritní a menšinovou společností je podpora různých řešení, do kterých teda spadají i ty extrémistické. Méně než polovina populace by podpořila vystěhování Romů z ČR, segregaci a rasismus. Něco málo přes polovinu obyvatel by spíše podpořila zlepšování vztahů, investice do vzdělání Romů a hlavně vyřešení sociální vrstvy

samotných Romů. Je však pravdou, že od minulých let stouplo více stoupců v oblasti podpory násilného extremismu v podobě skupin skinheadů, společnost si to odůvodnila tak, že by s Romy už neměli problémy. Společnost se taky snaží doufat v to, že jsou i takový Romové, kteří jsou poctiví, pracovití a společensky na úrovni a takové by právě majoritní společnost měla přijmout bez předsudků.

Výsledky průzkumu ve společnosti ohledně situace Romů:

- dát větší prostor skinheadům.
- Romy nejlépe izolovat od společnosti,
- investice do vzdělání, čas a tolerance, snažit se o soužití,
- vystěhovat Romy z ČR,
- zpřísnit zákony a vydat vyhlášky vůči Romům,
- podpora Romů, kteří jsou poctiví a pracovití.

U Romů hraje velký vliv jejich původ a jejich biologická přirozenost a to vede k obecnému špatnému chování. Nejsou schopní se přizpůsobit a integrovat do společnosti a tím ohrožují vyrovnanost, rozvoj a lepší výhled do budoucna ČR. Když na straně Romů nevzniká žádná snaha přizpůsobit se společnosti, tak se akorát stávají adekvátní hrozbou. Vzniká proto mnoho návrhů většinou směřující právě k represivnímu oddělení Romů od majoritního obyvatelstva. Abychom mohli uskutečnit represii, bylo by za potřeby, využít různý stupeň armády a musí to také podléhat legalitě, kterou má v ruce stát. Jde tady spíše o teorii vystěhování Romů, izolovat je od společnosti. Česká společnost se začíná v této otázce velmi rozlišovat. Začíná se strukturovat a rozdělovat v názorech. Většinu z toho může mít za důvod rasové podtexty, obecně xenofobii a rasismus. Romská menšina, která u nás vyvíjí největší problém, tak právě platí, že majoritní společnost se k romské menšině obrací také zády a není připravena na prolomení ledu a odstranění nedůvěry. Spíše se právě ještě přiklání k rasismu, represii a agregaci. I přesto, že je vývoj takový, je neuvěřitelné, že je zázemí extremismu stále stabilní a že se nevytváří politická manipulace. Situace není moc příznivá, může dojít k růstu vnitřních problémů, etnického napětí a střetům. V našem případě rasismus není tak intenzivní, aby se situace vyostřila. Je to stejný asi jako všude v Evropě. Ale zase oproti západní Evropě nedosáhla ČR politické stability. Rasismus nemá určité konkrétní zakotvení, ale pochází z celé společnosti. Rasismus právě vytváří uzavřenost společnosti před cizinci nebo imigranty. Způsobuje nepřátelství a odmítavé

postoje vůči menšině a cizincům. Česká společnost moc neví, jak řešit problémy s etnickou skupinou (Gabal, 1999).

3.2.8 Možnosti řešení

Je zřejmé, že ČR z hlediska situace a postavení romské menšiny v dnešní době neplní své mezinárodní závazky týkající se ochrany menšin a podpory vývoje, ale hlavně dodržování závazků, které jsou vepsány v úmluvě Rady Evropy. Můžeme si to shrnout tak, že ČR dnes nezvládá moc práci s menšinami a dodržování základních práv menšin, ať už je to z hlediska bezpečnosti, ochrany před vyvolaným rasismem a boji proti rasismu nebo také z hlediska základních občanských práv a nakonec boj proti diskriminaci v procesu získávání pracovního místa nebo šanci na vzdělání.

ČR nemusí ani vytvářet žádné velké projekty, aby se problém s romskou menšinou dal vyřešit, ale stačí se věnovat hlavním zásadám. Tyto zásady jsou také obsaženy právě v těch mezinárodních Úmluvách, konkrétně tedy ochrana práv menšin. Dostatek k vyřešení problémů by byla realizace těchto zásad:

1. zkušenosti a vývoj potvrzují jasně, že východisko je integrace a ne asimilace Romů,
 - uchránit kulturní a etnickou totožnost,
 - přijmout občanské a právní pravidla, jak ze strany Romů, tak i společnosti,
2. překonávání překážek mezi společnostmi a menšinou. Vycházení z izolace a zapojování se do běžného dění společnosti,
3. vláda si musí uspořádat programy a vytvořit vhodnou koncepci a dohodnout se na realizaci zásad na konkrétních programech úřadu,
 - hlavním zásada je investice do vzdělání Romů a vhodná výchova.
 - pak dále snížit nezaměstnanost, vytvořit kvalifikační programy a podpora malých podnikatelů.
 - podpora kulturní složky, zájmové a menšinové projekty.
 - rozšířit státní správy a samosprávy, zesílit jejich kompetenci.
 - vytvořit instituce a přivést Romy ke spolupráci.
4. dodržovat právní a politický systém, řešit problém menšin a snažit se naplnit závazky na evropské úrovni (Nečas, 1999).

4 Vlastní práce

4.1 Romodrom o.p.s.

4.1.1 Vznik

Z důvodu zkrachování výrobního závodu, zabývající se výrobou cihel v roce 2000 v Uhříněvsi, mělo za dopad ztrátu velkého počtu pracovních míst. Za odvedenou práci, dostávali zaměstnanci mzdu a ubytování. Zaměstnanci romského původu a jejich rodiny neměli kam jít, tak si vytvořili ve zkrachovalé a polorozpadlé cihelně tkz. Romské „ghetto“ neboli osadu, kde žili několik let v hrozných podmínkách bez pitné vody, energie, kanalizace a úplně odtrhnutí od společnosti. Na pomoc přišla až Marie Gailová, která touto dobou byla terénní pracovníce v této části Prahy a rozhodla se řešit tento problém. Paní Gailová navštěvovala několik měsíců obyvatelé „ Cihelny“ a snažila se získat jejich důvěru. Nejdříve získala důvěru žen a dětí a pak mužů. Pak pomocí městské části Uhříněves se postupně podařilo umístit několik rodin do domů integrovaného bydlení a azylových domů.

Tahle situace právě odstartovala vznik občanského sdružení Romodrom, které hledá pomoc k řešení problémů sociálně slabších rodin a nalézá řešení k návratu do společnosti.

4.1.2 Poslání

„Prosazování práv a integrace osob ohrožených sociálním vyloučením.

Při naplňování tohoto poslání se řídíme především těmito zásadami:

- poznat dobře prostředí, ve kterém rodina žije,
- pracovat s ohledem na specifické podmínky v těchto rodinách,
- porozumět příčinám nepříznivé situace,
- řešit sociální situaci komplexně jako soubor souvisejících příčin a následků,
- hledat taková řešení, která povedou k osamostatnění klienta.“

Motto Romodrom: „*Známe naši cestu.*“ „*Džanas peskero drom.*“

4.1.3 Informace

„Romodrom o.p.s. je nevládní nezisková organizace, která vznikla v roce 2001 a vydává snahu na plnění těchto bodů:

- poskytování pomoci a poradenství sociálně slabým lidem a lidem ve špatných životních situacích,
- podpora mládeže ze sociálně znevýhodněného prostředí,
- podpora demokratických principů společnosti“.

Organizace působí celkem v 8 krajích se sídlem v Praze a činnost, kterou vytváří, můžeme poznat v těchto programech rozdělených do třech oblastí: programy pro děti a mládež, programy pro obyvatele sociálně vyloučených lokalit a vězeňské programy.

4.1.4 Programy pro děti a mládež

4.1.4.1 Vzdělávací programy

Podpora je zaměřená na včasnou péči o děti ze sociálně slabších rodin v souvislosti se vzděláním. Přípravuje děti v předškolním věku zejména v rozvoji a posílení jejich dovedností a znalostí na nástup do školy. A pak v neposlední řadě poskytnutí doučování žákům základní školy. Důraz se klade na terénní pedagogickou spolupráci v rodinách a také hlavně spolupráci se školními zařízeními, rodiči a pracovníky Romodromu o.p.s.

Hlavní cíle:

- zapojení dětí do běžného vzdělávacího programu z odlišného kulturního a sociálního prostředí a podpora rozvoje dovedností a znalostí,
- poskytnout rodičům rady a poradenství, jak pomoci dětem získat znalosti a dovednosti. Dále umožnit rodičům přísun informací o vzdělání, poskytnout jim podporu při péči o jejich děti a pomoci k aktivnímu přístupu rodičů k dětem a jejich vzdělání.

Vedlejší cíle vedoucí k úspěchu hlavních:

- motivovat rodiče ke kladnému přístupu jejich dětí ke vzdělání,
- zlepšit přizpůsobivost dětí na cizí prostředí, zlepšit verbální a neverbální komunikaci,
- zapojit rodiče do projektu v podobě účasti na besídkách a třídních schůzkách, vést k zdravému životnímu stylu a poskytnout komplexní informace rodičům,
- navázat intenzivní spolupráci a informovanost o dalších službách pro rodiče a jejich děti.

Podstata práce pracovníka programu:

- motivační rozhovor s rodiči,

- potřebná asistence,
- společné výlety a programy,
- ve spojení se školními a dalšími institucemi a úřady,
- konzultace s odborníky (např.: psycholog, pediatr, logoped).

Pro úspěšnost programu se pracovníci řídí několika zásadami, kterými jsou spolupráce s dítětem, tam kde se cítí dobře, zabývat se převážně komunikaci s rodiči ohledně vzniklého problému. Také za úspěšnosti by mohlo stát motivace dítěte a vytvoření individuálního plánu pro dítě.

zásada práce:

- Odbornost, důvěra a bezplatnost
- Individuální přístup
- Ochrana důvěryhodných informací
- Dlouhodobá spolupráce

Konkrétní programy realizovány Romodromem:

Centrum předškolního vzdělávání Hradčany-Kobeřice

Centrum předškolního vzdělávání vzniklo v roce 2013 díky podpoře MŠMT. Navštěvují je děti především ze sociálně znevýhodněného prostředí právě z oblastí Hradčany – Kobeřice a Dobromilice. Dětem je mezi 2 a 6 lety. Hlavním důvodem pro zřízení centra bylo naučit děti přizpůsobit se a splnit povinnou školní docházku a uspět na základní škole. Jako plus organizace vnímá také přijetí dvou romských asistentek, které přizpůsobovaly prostředí právě cílové skupině. Otevřela se taky možnost zapojení maminek, a to vedlo k tomu, že co se naučily v centru, to mohly i aplikovat doma.

V roce 2013 organizace podpořila 24 dětí a 22 rodičů. Během programů se dětem zlepšily společenské a sociální návyky, zlepšila se jim slovní zásoba českého jazyka a také hygienické návyky. Úspěšní žáci základní školy mohou stále docházet do centra, kde je jim pomáháno s úkoly a pracemi. Rodiče byli informováni o vzdělávacím systému a byly jim dávány rady ohledně důležitosti vzdělání z hlediska rozvoje dítěte. Spolupráce s rodiči se daří a centrum si chválí i samotné okolí, vnímá zlepšení.

Rodinné centrum pro vzdělávání Prostějov

Podporovatelem programu byl Roma Education Fund a projekt trval od roku 2012 až do února roku 2014. Zabýval se vzděláním dětí v předškolním věku za spolupráce jejich rodičů v Prostějově a jeho okolí. Tento program navazoval na další programy, jako jsou

Romodrom pro vzdělání nebo centrum předškolního vzdělání. Vyplývalo to z toho, že byla čím dál tím více potřeba zapojovat děti do těchto programů. Hlavní skupinou jsou zde děti od 2 do 5 let a jejich rodiče. Stejně jako v centru předškolního vzdělání, tak i zde probíhala spolupráce se sociálně aktivizační službou pro rodiny s dětmi, kterou zde Romodrom o.p.s. poskytuje. V roce 2013 navštěvovalo centrum 64 dětí a 42 rodičů.

Děti a jejich rodiče se účastnili těchto aktivit:

- nastavení individuálního vzdělávacího plánu dítěte,
- denní program, informační servis, poradenství,
- setkávání s odborníky a pořádání společných akcí s rodiči.

Během programu organizace navázala kontakty s místními úřady, organizacemi a institucemi, které se taky zabývají vzděláním.

Centrum pro podporu rodičovských kompetencí Karlín

Tento program vznikl pomocí dotačního programu Rodina a ochrana práv dětí pro poskytování dotací ze státního rozpočtu NNO v oblasti podpory rodiny MPSV. Hlavní důvody pro vznik tohoto programu jsou zlepšit rozvoj kompetencí a dovedností rodičů z odlišné sociální kultury v Praze 8 Karlín a to v oblastech vzdělání, zdraví a bezpečnosti jejich dětí. V roce 2013 úspěšně spolupracovali s 21 rodinami a bylo zrealizováno přes 500 individuálních sezení, které se týkali převážně zadlužení, pracovních míst, potřeby a vzdělání pro děti.

Romodrom pro vzdělání

Tento program byl pilotním v Romodromu a byl financován z Evropského sociálního fondu (ESF), prostřednictvím Operačního programu Vzdělávání pro konkurenceschopnost (OPVK) a Státního rozpočtu ČR a trval od dubna roku 2010 do března 2013. Celková výše způsobilých výdajů projektu byla 20 172 968,80 Kč. Byl situován do moravskoslezského a olomouckého kraje a zabýval se problémy dětí z místních rodin z hlediska školní docházky, prospěchu a předškolní vybavenosti. Řešením bylo zavést pozici terénního pedagogického asistenta, který měl za úkol motivovat děti k učení a pomáhat jim s úkoly a komunikace s rodiči a dětmi. Cílová skupina programu byly děti a mládež ve věku 7-18 let. Cílem bylo, aby tyto děti a mládež neopustily vzdělávací systém. Metoda práce asistenta bylo doučování, motivace, asistence, konzultace, jednání se školními institucemi. Aby metoda byla úspěšnější, bylo za potřebí práci s dítětem v prostředí, kde se cítí dobře, komunikace s rodinou, odborné doučování a pedagogické metody.

V Moravskoslezském kraji se program uchytil spíše ve větších městech a v Olomouckém kraji naopak. Organizace spolupracovala s 21 školami. Podporu přijala 430 žáků a 816 rodičů.

Asistenti doučovali žáky v těchto předmětech: český jazyk (76%), matematika (55%), angličtina (14%), přírodovědné předměty (15%), humanitně zaměřené předměty (9%), ostatní (4%). Zhruba 29 % žáků potřebovali pomoci v oblasti jako třeba doplnit si slovní zásobu, naučit se správně vyjadřovat nebo komunikace ve spisovné češtině. Ze souboru 430 doučovaných žáků navštěvovalo 344 žáků první stupeň ZŠ. Problémy vznikají hned na začátku při absolvování ZŠ. Dlouhodobé podprůměrné hodnocení žáka na prvním stupni vede k opakování ročníku a na druhém stupni základní školy to může být vyloučení. Zlepšení prospěchu se projevilo u 36 % žáků. Prospěch se nezměnil u 48 % žáků, což je věc dobrá, protože později s pokročilejší látkou by bez doučování u těchto dětí došlo ke zhoršení prospěchu. Zhoršení prospěchu a schopností bylo zjištěno pouze u 15 % žáků ze souboru. Projekt byl tedy úspěšný a 365 dětí ze 430 bylo pozitivně podpořeno ve vzdělání.

4.1.4.2 Sociální, volnočasové a preventivní programy pro děti a mládež

Nízkoprahové zařízení pro děti a mládež – Klub K09

Nízkoprahové zařízení pro děti a mládež Klub K09 realizuje sdružení na Praze 8 Karlín od roku 2008. „Dle Zákona o sociálních službách 108/2006 se jedná o službu sociální prevence.“ Cílová skupina jsou děti a mládež od 6 do 26 let, které jsou v nepříznivé sociální situaci a nemají možnosti jak pozitivně trávit svůj volný čas. Klub K09 navštěvují především děti z Prahy 8, dále z Prahy 9 a 5.

Hlavním úkolem programu je změnit životní styl mládeže a pomoci jim s chováním ve společnosti a poskytnout jim rady do života. Metoda práce spočívá v podpoře uživatelů, kteří se nacházejí v těžké situaci, pak pomoc se zapojením do kolektivu a nakonec v zajištění psychické, fyzické, sociální a právní ochrany. Velmi častými problémy jsou šikana, rasismus a sexuální orientace. Řešení lze nalézt v podobě komunikace s asistenty, k tomu slouží pronajaté prostory, které se nacházejí v Karlíně a je to zcela bezplatné a anonymní.

Klub K09 poskytuje pro děti a mladé lidi lepší způsob trávení volného času jako je hraní her, sportovních aktivit a výtvarné tvořivosti. Další součástí programu je realizace preventivního projektu „bezpečné dospívání“, u kterého je hlavní cíl posílit chování

a snížit kriminální činnost dětí a mladistvých ze sociálně slabého prostředí. Daří se to pomocí lepšího trávení času a aktivit. Pak mladiství přicházejí na jiné myšlenky.

Výsledky v praxi

Čtyřleté děvče, které navštěvovalo Centrum předškolního vzdělávání Hradčany-Kobeřice, mělo problém s výslovností a slovní zásobou českého jazyka, také hygienické návyky nebyly zrovna nejlepší. Neměla potřebné sociální dovednosti k tomu, aby dobře zapadla mezi ostatní děti. Cílem bylo zlepšit slovní zásobu děvčete, pak dále také výslovnost a soustředěnost, to celé bylo vedeno s respektem k přirozenému vývoji dítěte. Také se asistenti centra snažili zapracovat na hygienických návycích a sociálních dovednostech. Snažili se pomoci se začleněním děvčete do hraní s ostatními dětmi a k dalším aktivitám. Za půl roku práce se děvče neuvěřitelně zlepšilo ve všech směrech. Je schopna nakoupit, rozezná základní druhy zvířat či tvarů, bez problémů napočítat do deseti, naučit se básničku. Holčička se už bez větších problémů domluví s ostatními dětmi v češtině a úspěšně se začlenila do kolektivu.

Dalším dobrým výsledkem je dívka, která navštěvovala nízkoprahové zařízení pro děti a mládež-klub K09. Desetiletou dívku většinou přiváděla matka se svým přítelem a občas se stávalo, že byli opilí. Dívka potřebovala pomoc s doučováním a měla hrůzu ze psů. Dívka s rodinou bydlela v bytě 1+1 s 9 dalšími lidmi. Asistenti NZDM pracovali s dívkou na individuálním plánu na zlepšení prospěchu a aktivně se podíleli na odstranění strachu ze psů. Matce s přítelem bylo doporučeno, aby se obrátili na Centrum pro zvyšování rodičovských kompetencí, kde se jim dostane pomoci s ubytováním. Matka s dcerou odešly z přeplněného bytu a dívka začala prohlašovat, že se těší domů. Také začal ustupovat strach ze psů, takže mohla chodit domů sama, což předtím nebylo možné. A začal se dívce zlepšovat prospěch.

4.1.5 Programy pro obyvatele sociálně vyloučených lokalit

4.1.5.1 Terénní programy

Cílem je začlenit osoby, které jsou ohroženy sociálním vyloučením. Programy jsou určeny pro osoby, které jsou odříznuté od společnosti a žijí v sociálně vyloučených lokalitách, týká se to především romské menšiny. Mezi metody práce patří sledování a práci v prostředí uživatelé, ve kterém žije. Pak dále odbornost, bezplatnost, individuální

přístup a poskytnutí řešení problému za pomoci rozhovoru, vyjednávání, doprovodu, konzultace a komunikace s úřady, s tím vším pomáhá terénní pracovník.

Oblasti podpory:

- bydlení, řešení dluhů a exekucí,
- sociální dávky a dávky v hmotné nouzi,
- hospodaření, hygiena, výchova a školní záležitosti,
- uplatnění na trhu práce, důsledky trestné činnosti.

Terénní programy v jednotlivých regionech v roce 2013:

Terénní programy - Středočeský kraj

Služba byla financována z Evropského sociálního fondu prostřednictvím Operačního programu Lidské zdroje a zaměstnanost ze státního rozpočtu ČR. Služba byla poskytována čtyřmi pracovníky ve dvou oblastech Středočeského kraje, a to na Kladensku ve Slaném a jeho okolí (Trpoměchy, Bakov, Zlonice, Hvězda, Šlapánice) a na Nymbursku (Nymburk, Dymokury, Svidnice, Činěves, Poděbrady). Celkový počet uživatelů byl 626, z toho 227 žen a 399 mužů.

Terénní programy - Liberecký kraj

V roce 2013 byla služba poskytována v sociálně vyloučených lokalitách Liberce a okolí (konkrétně ulice Vojanova, Vesecká, Chrastavská, Jablonecká, Vratislavická, Moskevská, Na Perštýně a Sportovní a dále sídliště Rochlice a Doubí). Byl financován z dotace MPSV a spolupráce byla se 4 pracovníky. Celkový počet uživatelů byl 70, z toho 47 žen a 23 mužů.

Terénní programy - Královéhradecký kraj

Působila v těchto obcích Královéhradeckého kraje: Hradec Králové, Smiřice, Skřivany, Třebechovice nad Orebem, Březová u Meziměstí, Teplice nad Metují, Rychnov nad Kněžnou a další. Na realizaci bylo vyčleněno 10 pracovníků. Celkový počet uživatelů byl 574, z toho 361 žen a 213 mužů.

Terénní programy - Moravskoslezský kraj

V roce 2013 poskytoval službu tříčlenný tým v obcích Horní Suchá, Petřvald a Karviná. Financování služby bylo zajištěno z dotace pro poskytovatele sociálních služeb MPSV. Jedním z problémů je kvalita bydlení. Úspěch byl, když sdružení dostalo grant – Fond pro nestátní neziskové organizace Nadace partnerství na realizaci projektu „Z ghetta na dobrou

adresu“. Cílem projektu je zlepšit kvalitu bydlení rodin ohrožených sociálním vyloučením v okrese Karviná. Celkový počet uživatelů byl 109, z toho 69 žen a 40 mužů.

4.1.5.2 Sociálně aktivizační služby pro rodiny s dětmi

Program se zabývá rodinami s dětmi, které jsou vyřazeni ze společnosti. Dostává se jim pomoci ve formě motivace k řešení špatné situace. Tíží je nezaměstnanost, záškoláctví nebo zadluženost, také žití ve vyloučených lokalitách. Hlavním cílem je zvýšit sociální zapojení a fungování rodin, kterým hrozí sociální vyloučení. Také je vhodné zlepšit výchovu, využití potenciálu rodiny k řešení problémů a trávení volného času. Obsah služby je vzdělávací a aktivizační činnost, zprostředkování kontaktu se společenským prostředím, sociálně terapeutické činnosti a pomoc při uplatňování práv, oprávněných zájmů a při obstarávání osobních záležitostí.

Sociálně aktivizační služby pro rodiny s dětmi – Středočeský kraj

Sdružení zahájilo poskytování sociálně aktivizačních služeb pro rodiny s dětmi ve Slaném. Služby poskytovali ve Slaném 4 rodinám v sociálně složitých situacích. Jednalo se o podporu a pomoc především v oblastech bydlení, sociálních dávek, rodinného práva, diskriminace, školství, trestního práva, ochrana spotřebitele a zaměstnanosti. Celkem uživatelů bylo 4 rodiny, 10 dětí a 816 poskytnutých služeb.

Sociálně aktivizační služby pro rodiny s dětmi – Olomoucký kraj

Také na Prostějovsku bylo zahájeno poskytování sociálně aktivizačních služeb pro rodiny s dětmi, které navazovalo na předchozí činnost terénních programů Romodrom o.p.s. a na projekt Romodrom pro vzdělání. Celkem se zúčastnilo 40 rodin.

4.1.5.3 Sociální a pracovní rehabilitace

„Sociální a pracovní rehabilitace je registrovaná sociální služba podle §70 zákona č. 108/2006Sb., o sociálních službách“. Cílovou skupinou jsou osoby, které vedou rizikový způsob života, dopouštějí se trestné činnosti, jsou nezaměstnaní, vyloučení z komunit a také etnické menšiny. Cílem programu je zvýšit míru sociální integrace prostřednictvím komplexní a dlouhodobé podpory v návratu na trh práce, pomoc s bydlením a financemi uživatele služby. Poskytnuté služby jsou asistence, poradenství ohledně financí, jak se zdravě stravovat a motivace. Sociální rehabilitace ve Slaném byla realizována za finanční podpory MPSV ČR. Spolupracuje s dalšími terénními programy a se sociálně aktivizační službou pro rodiny s dětmi. Sociální rehabilitace je zaměřena především na matky s dětmi

ve finanční tísní a v tíživé životní situaci. Služba je realizována pomocí malých prostor, kde se nachází herna pro děti a malá kuchyň pro matky, kde se učí hospodárně a zdravě připravit pokrmy v rámci jejich finančních možností. Suroviny jsou finančně dotovány. Cílem aktivit služby je komplexní a dlouhodobá podpora uživatelů ve všech životních oblastech, jako je zaměstnání, bydlení a finanční stabilita.

Výsledky v praxi

Čtyřčlenná romská rodina se přestěhovala do Liberce na ubytovnu, kde se majitelé ubytovny slitovali a přijali rodinu, neměla totiž žádné peníze na nájem, jídlo a hygienické potřeby. Sdružení v tomto kraji působí, a tedy byla rodině poskytnuta pomoc. Sdružení začalo tím, že v krátké době převedla agendu pro výplatu dávek do Liberce, kde požádali právě o doplatek na bydlení, mimořádnou pomoc na základní vybavení a příspěvek na obživu. Vše bylo kladně vyřízeno. Dále se podařilo vyřídit pro rodinu příspěvek na péči, o kterém nevěděla. Dále pro postiženého syna asistenti hledali lékaře, který by si ho vzal do péče. Pak pro dceru našli vhodné učiliště. Když se rodina začala vzpamatovávat, pak asistenti hledali pro ně lepší bydlení a přemlouvat klienty ke změně. Po půl ročním nátlaku se rodina úspěšně přestěhovala. Dnes rodina žije v bytě 1+1 a má stabilní zaměstnání, které jim sehnalo sdružení a má se dobře.

Pětičlenná romská rodina neměla lehký život a ušla dlouho cestu za pomoci asistence sdružení a programů. Začala na ubytovně, poté se přestěhovala do činžovního domu obývaného samými Romy, až nakonec skončila v panelovém bytě 2+1. A pohled do budoucna není pro ně vůbec špatný. Nejstarší syn se vyučil instalatérem, mladší je ve vyučení na kuchaře a holčička má před sebou základní školu. S rodinou intenzivně asistenti pracovali rok a půl. Během této doby rodina splatila dluhy u města a získala od něj byt na sídlišti.

Další problém co sdružení řešilo, bylo zadluženost romské rodiny. Nejdříve rodině pomáhali se splátkovým kalendářem. Kvůli neplacení nájmu a služeb, byla ze strany pronajímatele, Statutárního města Brna, podána výpověď z nájmu bytu. Byla podána proti tomu žaloba, rozsudek byl však zamítnut, rodina se odvolala ke Krajskému soudu. Mezitím rodina splatila velkou částku dluhu a na jaře se domluvili na osobní schůzce s místostarostou městské části. Díky jeho vstřícnému gestu se podařilo domluvit splátkový kalendář s bytovou správou na zbývající částku po třech tisících měsíčně. Po krátké době klientka obdržela předvolání k jednání u Krajského soudu. Po několika týdnech

netrpělivého čekání a poté, co proběhla bytová komise, sdružení bylo telefonicky sděleno, že městská část na základě zasedání souhlasila se stažením výpovědi z nájmu a zároveň klientce prominula polovinu dlužné částky z poplatků z prodlení, které vznikly kvůli nehrazení nájemného, respektive pozdním platbám. Na zbylou částku byl manželi podepsán splátkový kalendář. Díky pomoci právničky z Romodromu o.p.s. a kladnému přístupu klientky byla tato kauza vyřešena úspěšně, i když byla řešena skoro rok.

V poslední řadě se podíváme na třináctiletého chlapce, který se ocitl v těžké situaci. Žije v málem domě s 9 sourozenci a rodiči, kteří pobírají sociální dávky a přivydělávají si brigádami. Z důvodů hospitalizace a léčení vážného a vleklého zdravotního problému bylo chlapcovo vzdělání několikrát přerušeno, čemuž rodiče ani škola nevěnovali pozornost. Chlapec však chodil na doučování a rád trávil volný čas ve skupině s dětmi. Romodromu o.p.s. naléhal jak na rodiče, tak i na školu z hlediska zařazení chlapce do vzdělávacího programu. To zapříčinilo objednání na vyšetření chlapce ve specializovaném pedagogickém centru, kde chlapce vyšetřil psycholog. Jelikož byl výsledek vyšetření kladný, mohl chlapec nastoupit do internátní školy pro děti se zbytky sluchu.

4.1.6 Vězeňské programy

4.1.6.1 Vězeňský program Pardubice

Cílem programu je zapojit osoby, které opouštějí věznici Pardubice a osob, které přicházejí do pardubického kraje z jiných věznic do pracovního procesu. Je financován z Evropského sociálního fondu prostřednictvím Operačního programu Lidské zdroje a zaměstnanost a ze státního rozpočtu ČR. Program je registrován u Ministerstva práce a sociálních věcí ČR jako sociální služba odborného sociálního poradenství a terénního programu. Cílové skupiny jsou osoby, u kterých probíhá výkon trestu odnětí svobody, pak dále osoby, které se navracejí z tohoto trestu a rodinných příslušníků, kterých se to dotýká. Jedná se o sociální službu, která realizuje poradenství a terénní program. V srpnu 2013 byla služba významně rozšířena o možnost zaměstnávání uživatelů ve spolupráci se společností Marius Pedersen a.s a Úřadem práce ČR – pobočka Pardubice. Jedná se o práci na třídící lince odpadů v zázemí společnosti v Černé za Bory – Pardubice.

4.1.6.2 Vězeňský program (Středočeský kraj)

Je to první program, který se realizoval v oblasti vězení. V průběhu výkonu sociální práce v romských rodinách se mnohdy vyskytnul problém v členu rodiny, a to v pobytu právě ve

výkonu trestu odnětí svobody. Cílem je vytvořit opatření, aby nedocházelo k další trestné činnosti osob, které opouští vězení a snahu zapojit tyto osoby do společnosti. Také se zaměřuje na zázemí rodiny a zlepšení vztahů se společností. V roce 2013 se tento program začal potáčet z důvodů financování. Ke stabilizaci došlo v roce 2014. Počet uživatelů v tomto roce je 36.

4.1.6.3 Projekt „PREROD“

Prevence recidivy osob propuštěných z výkonu trestu odnětí svobody formou podpory rodinného zázemí a pracovního uplatnění. Projekt je zaměřen na sociální začleňování jak trestaných, tak jejich rodin. Celkový počet zapojených rodin je 7. Nejfrekventovanějšími oblastmi podpory byly tyto: řešení dluhů (20%), problémy s bydlením (11%), vyřizování sociálních dávek (21%), hledání zaměstnání (19%) a podpora kontaktu s institucemi a jinými službami (úřady, školy, občanské poradny, právník, atd., 23%).

Výsledky v praxi

V červenci 2013 kontaktoval služby prostřednictvím dopisu uživatel z věznice Odolov. Přes poštu bylo řešeno bydlení v azylovém domě v Pardubicích a možnost zaměstnání ve spolupracující firmě Marius Pedersen. Byla podána žádost o podmíněčné propuštění společně s dopisem pro soud o spolupráci s Romodromem o.p.s.. V říjnu byl uživatel skutečně propuštěn a dostavil se do ambulance služby v Pardubicích. Na úřadě práce zažádal o dávku v nouzi. Bydlení v azylovém domě se uživateli moc nelíbilo, proto terénní pracovníci hledali volné místo na ubytovně. A zdařilo se. Uživatel si zažádal o snížení alimentů a splátkový kalendář na výživné, které dlužil. Úspěšné ho přijali ve firmě, kde pracoval na třídící lince. K začátku roku 2014 je uživatel stále zaměstnán a splácí své dluhy.

4.1.7 Zvyšování kvality služeb, podpora zaměstnanců

Kvalita programů, služeb a projektů má pro Romodrom o.p.s. velkou váhu. O zkvalitnění těchto činností se stará metodické oddělení Romodrom o.p.s.. Každá jednotlivá činnost je po celý rok pečlivě sledována a posouzena v rámci průběžných měsíčních zpráv a porad. V roce 2013 se organizace zaměřila především na oblast zvyšování působnosti pracovníků v oblasti, jak se vypořádat s peněžním závazkem. Předluženost je jedním z tíživých problémů osob, které se obávají vyřazení ze společnosti. Dále, co je nejvíce důležité pro klienty, je pomoc s právními a úředními otázkami, proto se sdružení zaměřilo na vývoj

v této oblasti. Pracovníci se také zúčastnili několika vzdělávacích kurzů zaměřených na práci s dětmi. V lednu 2013 byl s kladným výsledkem dokončen projekt „Vzdělávání zaměstnanců společnosti Romodrom o.s. s účastí partnera společnosti APPN o.s.“ podpořený z ESF prostřednictvím OPPA a státního rozpočtu ČR. Pracovníkům Romodrom o.p.s. ze Středočeského kraje, kteří mají děti v předškolním věku, je poskytnuta pomoc v podobě projektu „Zařízení péče o děti předškolního věku Romodrom“. Projekt je podpořen z ESF a státního rozpočtu ČR. Byl zahájen 1. 9. 2013 a bude pracovníkům Romodrom o.p.s., kteří potřebují zkoordinovat dohromady práci a rodinu, k dispozici do 30. 6. 2015.

4.1.8 Spolupráce a finanční zdroje

I. Spolupráce

Činnost občanského sdružení není možná bez partnerství s dalšími subjekty neziskového sektoru. Zásahu na dobré spolupráci má především:

- In IUSTITIA, o.p.s. (pomoc obětem násilí z nenávisi),
- Nadace Dobré dílo sester sv. Karla Boromejského,
- Síti evropských romských neziskových organizací (Romareact, Ergonetwork),
- další podpora: Tichý svět o.p.s., TechSoup ČR, Sdružení Dženo a redakci Radia Rota, Dekáda romské inkluze 2005 – 2015, Společenství Romů na Moravě.

II. Finanční zdroje a donoři

Programy a projekty realizované o.p.s. Romodrom jsou od roku 2003 podporovány ze státního rozpočtu prostřednictvím grantů. Hlavními poskytovateli dotací jsou:

- Ministerstvo práce a sociálních věcí-Dotace pro poskytovatele sociálních služeb
- Rodinné centrum pro vzdělávání v Prostějově/ Family Centre for Education Prostějov podporuje Roma education fund a Nadace Terezy Maxové dětem.
- Program Fond pro NNO podporuje námi realizovaný projekt Z ulic do lavic
- Projekt Letní tábor a Zimní tábor byl podpořen Ministerstvem kultury ČR, odborem církví.
- Projekt Centrum předškolního vzdělávání byl podpořen Ministerstvem školství, mládeže a tělovýchovy.
- Projekt Romodrom pro regiony - Jihomoravský kraj podporuje ESF prostřednictvím OPLZZ a státní rozpočet ČR

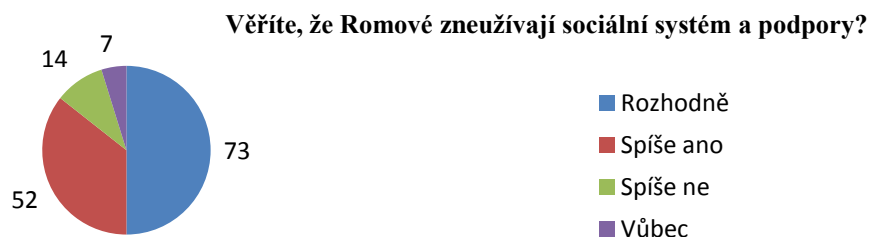
- Projekt Vězeňský program Pardubice podporuje ESF prostřednictvím OPLZZ a státní rozpočet ČR.
- Projekt Romodrom pro regiony - Královehradecký kraj podpořil Královehradecký kraj prostřednictvím individuálního projektu financovaného z Evropského sociálního fondu a státního rozpočtu ČR.
- Projekt Vězeňský program: PREROD (Program prevence recidivy osob propuštěných z výkonu trestu formou podpory rodinného zázemí) podpořil Úřad vlády ČR prostřednictvím dotačního programu Předcházení sociálnímu vyloučení a předcházení jeho důsledků.
- Projekt Prevence kriminality byl podpořen Grantovou komisí Magistrátu hlavního města Prahy.
- Projekt Ptáme se Roma stars byl podpořen Olomouckým krajem.
- Úřad vlády České republiky
- další podpora: PEPSICO CZ s.r.o., společnost Holcim Česko a.s., Vojenské lesy a statky ČR, s.p., Společnost Xella CZ, s.r.o., KENVELO HOLDING, a.s., Zdeněk Šternberg - Hrad Český Šternberk, Karel Schwarzenberg, Nadace Pangea, Unicef, Nadace Přátelství, Výbor dobré vůle - Nadace Olgy Havlové, Nadace Agrofert.

V přílohách jsou vloženy Výkaz zisku a ztráty a Rozvaha za rok 2013 (Romodrom, 2015).

4.2 Dotazníkový průzkum

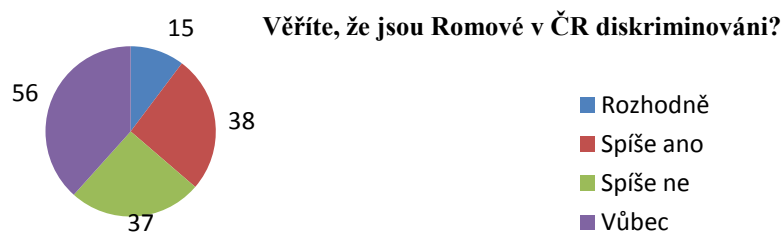
Průzkum byl proveden na základě dotazníkového pátrání o tom, co si společnost myslí o romské menšině. Výběr dotazovaných nepodléhal specifické skupině, ale spíše naopak. Právě čím více objektivních názorů bude tento průzkum mít, tím lépe. Dotazník se dostal do povědomosti dotazovaných pomocí internetu, mailu a sociální sítě. Odpovědi dotazovaných nebyly ovlivňovány ani zmanipulovány. Vypracování dotazníku bylo zcela na dotazovaných a bylo dobrovolné. Dotazník zodpovědělo 146 osob. A obsahuje 8 otázek týkající se romské problematiky. Na začátku dotazníku byli dotazovaní rozděleni podle pohlaví (89 žen, 57 mužů, otázka č. 1) a věku (ve věku 18-21 let odpovědělo 32 dotazovaných, ve věku 22-26 let bylo 70 odpovědí a 27 a více let bylo 44 odpovědí, otázka č. 2). Na otázku č. 3: Znáte nějakého příslušníka romské menšiny, odpovědělo 87 dotazovaných, že ANO a 59, že NE. Na otázku č. 4: Vadilo by Vám bydlet v blízkosti Romů, odpovědělo 92 dotazovaných, že ANO a 54, že NE.

Graf. 1 Otázka č. 5

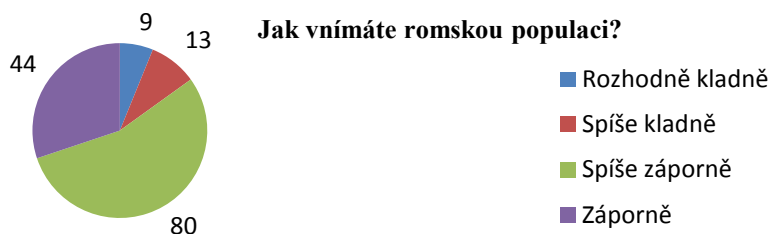
Graf 1 nám říká, že si dotazovaní myslí, že Romové zneužívají sociální dávky. Také ve většině případů si příspěvky na děti nechávají rodiče pro sebe. Romské rodiny jsou početné, tudíž dostávají více peněžní podpory na živobytí.

Graf. 2 Otázka č. 6

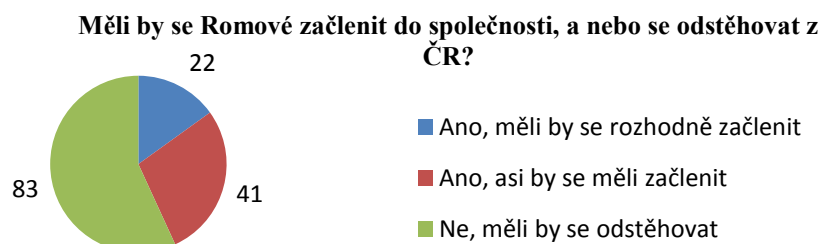
Více než polovina dotázaných si myslí, že Romové nejsou diskriminováni a jenom toho využívají a jen se skrývají za svojí neschopností.

Graf. 3 Otázka č. 7

Z grafu 3 můžeme vidět, že romská menšina není zcela populární a oblíbená. Skoro 85 % dotázaných vnímá romskou populaci celkem záporně.

Graf. 4 Otázka č. 8

Zdroj: Vlastní práce

Výsledek zhodnocení u grafu 4 je takový, že více než polovina dotazovaných tohoto průzkumu by rádi viděli Romy vystěhované ze země, kde mají své domovy.

5 Zhodnocení výsledků

Z dotazníkového průzkumu je patrné, že Romové nejsou oblíbenou menšinou ve společnosti, tedy mají komplikovanější cestu ke všemu, kde dominuje majoritní společnost. Proto vznikají různé nápomocné organizace, hnutí a především sdružení za účelem podpory menšin a osob, které se dostanou do těžké životní situace nebo se těžce začleňují do kolektivu. A právě obecně prospěšná společnost Romodrom již od roku 2001 díky programům a službám úspěšně pomáhá lidem a dětem, kteří to potřebují a kteří se dostanou do špatné situace, kterou třeba i nezavinili. Proto by tato společnost měla dále úspěšně pokračovat v pomáhání lidem, a také úspěšně navazovat kontakty s dalšími sponzory. Pro menšinu je velice těžké absolvovat integraci do většinové společnosti, jelikož u společnosti vznikají obavy o svůj vývoj a nerada k sobě někoho pouští. Proto by bylo vhodné nalézt kompromis, který by vyhovoval oběma stranám.

6 Závěr

V dnešní době jsou lidé uzavření do sebe a bojí se o ztrátu sociálních jistot. Každý si hledí svého a zavírá oči, když vidí problém a dává od toho ruce pryč. Jenomže když nezačneme řešit problémy, tak je akorát potáhneme na zádech dál svým životem a bude nás to tížit a možná také to ovlivní kvalitu našeho života. Když budeme mít takovéhle myšlení všichni a nebudeme řešit problematiku, tak náš vývoj, jak sociální, ekonomický, kulturní, společenský bude klesat. Když budeme mít takový postoj a přístup, tak romskou problematiku budeme řešit velmi dlouho, jestli se vůbec vyřeší. Mělo by se začít od

začátku, to znamená od mladší generace, lépe působit na výchovu dětí, jak romských, tak i neromských. Děti v raném věku nejvíce vnímají a napodobují dospělé, proto by se mělo více zaměřit na kvalitu života a výchovu dětí a poskytnout jim vhodný vzor, vzdělání a sociální vnímání.

Romové už od svého zrodu nebyli přijímáni společností s otevřenou náručí, ale byli po celou svou dobu označeni za štvance a byli vyháněni. To vedlo k tomu, že Romové byli na okraji žebříčku společnosti v nejnižší vrstvě. To možná, způsobilo kočovnictví v krvi Romů a jejich způsob života, který vedli. Až po několik dlouhých staletí se Romům dostalo více podpory a práv v podobě demokratického systému. Ale i v tomto období působí Romové negativně na společnost, nejvíce to však vnímá právě česká většina. Obecně český národ není velkým příznivcem právě menšin a cizinců z důvodu dlouhé separace od vnějšího okolí, která způsobila nezvyk, strach a také nenávisť z cizího člověka.

Pomocí dotazníkového průzkumu, který má sice malý soubor dotazovaných, ale velký počet zúčastněných absolvuje nebo absolvovala vysokou školu a u ostatních zúčastněných bych si dovolil tvrdit, že jsou zkušení a moudří s přibývajícím věkem. I přesto, že dotazník vypracovávaly osoby, které by mohly lépe pochopit problematiku týkající se Romů, dopadl výsledek velmi negativně. Česká většina právě vnímá jenom tu vnější část, ale už je nezajímá, co se skrývá uvnitř za tím problémem. Proto vznikají mnohdy unáhlené rozsudky a předsudky vůči Romům. Někdo tvrdí, že problematika romské menšiny, která se přizívuje na veřejnosti je komplikovaná a potřebuje mnoho času na vyřešení. Možná je to pravda, s dnešním přístupem společnosti bych tento výrok určitě nevyvracel. Ale musíme se už přestat koukat kolem sebe a začít zjišťovat a bádát po zdroji problémů a začít ho řešit. Lidé by se neměli nechat ovlivnit společností, ale myslet sami za sebe, projevit svůj vlastní názor a neohlížet se na to, co říkají ostatní. Společnost je právě tím špatným systémem, což je ironie, když si uvědomíme, že lid měl na vytvoření vhodných zásad a cílů společnosti více než tisíciletí. Nelze však upřít, že by společnost špatně fungovala, funguje velmi dobře, ale ubírá se špatným směrem, jak z hlediska menšin, kultury, sociálního citění, ekonomického smyslu a životního prostředí. Měli bychom to napravit, a tím tak splatit dluh našim předkům, kteří museli trpět díky negativnímu působení společnosti.

7 Seznam použitých zdrojů

1. COHN, Werner. *Cikáni*. Vyd. 1. Praha: Sociologické nakladatelství (SLON), 2009, 61 s. ISBN: 978-80-7419-008-7.
2. FRASER, Angus M. *Cikáni*. Překlad Marta Miklušáková. Praha: Lidové noviny, 1998, 374 s. Dějiny národů. ISBN 80-7106-212-X.
3. GABAL, Ivan. *Etnické menšiny ve střední Evropě: konflikt nebo integrace*. Vyd. 1. Praha: G plus G, 1999, 341 p. ISBN 8086103234.
4. HORVÁTHOVÁ, Jana. *Kapitoly z dějin Romů*. Praha: Společenství Romů na Moravě a Muzeum romské kultury v nakladatelství Lidové noviny, 2002, 84 s. ISBN: 80-7106-615-X.
5. JAKOUBEK, Marek. *Cikáni a etnicita*. Praha: Triton, 2008, 403 s ISBN: 978-80-7387-105-5.
6. KENRICK, Donald. *Cikáni na cestě z Indie do Evropy*. 1 česke vyd. Paris: Centre de recherches tsiganes, 2003. ISBN: 978-80-244-0589-6.
7. NEČAS, Ctibor. *Romové v České republice včera a dnes*. 4., doplněné vyd. Olomouc: Univerzita Palackého, 1999, 129 s. ISBN: 80-7067-952-2.
8. RYBÁŘ, Radovan. *Společenské soužití s národnostními menšinami (Romové)*. Brno: Cerm, 2000, 28 s. ISBN: 80-7204-143-6.
9. SOUKUP, Daniel.: *Cikáni a české vesnice*. Praha: Nakladatelství Lidové noviny, 2013. ISBN: 978-80-7422-234-6.
10. <http://www.romodromcz.cz/>
11. <http://www.czso.cz/csu/redakce.nsf/i/statistiky>

8 Přílohy

8.1 Seznam grafů

Graf. 1 Otázka č. 5	42
Graf. 2 Otázka č. 6	42
Graf. 3 Otázka č. 7	42
Graf. 4 Otázka č. 8	43

8.2 Seznam příloh

Příloha 1 Výkaz zisku a ztráty-Náklady	
Příloha 2 Výkaz zisku a ztráty-Výnosy	
Příloha 3 Rozvaha- Aktiva	
Příloha 4 Rozvaha- Pasiva	
Příloha 5 Romodrom jako příjemce dotace	
Příloha 6 Dotace	

Příloha 1 Výkaz zisku a ztráty-Náklady

v výkaz zisku a ztráty
podle Přílohy č. 2
vyhlášky č. 504/2002 Sb

VÝKAZ ZISKU A ZTRÁTY

k 31.12.2013
(v celých tisících Kč)

Název a sídlo účetní jednotky

Občanské sdružení Romodron
Mezibranská 1684/3
Praha 1
110 00

Účetní jednotka doručí:
1 x příslušnému finančnímu
orgánu

IČO
26537036

Označení	Název ukazatele	Číslo řádku	Činnosti		
			Hlavní	Hospodářská	Celkem
			5	6	7
A.	Náklady	1			
I.	Spotřebované nákupy celkem	Součet I.1. až I.4.	2	1 561	1 561
1.	Spotřeba materiálu	(501)	3	1 331	1 331
2.	Spotřeba energie	(502)	4	230	230
3.	Spotřeba ostatních neskladovatelných dodávek	(503)	5		
4.	Prodané zboží	(504)	6		
II.	Služby celkem	Součet II.5. až II.8.	7	6 563	6 563
5.	Opravy a udržování	(511)	8	1 984	1 984
6.	Cestovné	(512)	9	664	664
7.	Náklady na reprezentaci	(513)	10	61	61
8.	Ostatní služby	(518)	11	3 854	3 854
III.	Osobní náklady celkem	Součet III.9. až III.13.	12	20 333	20 333
9.	Mzdové náklady	(521)	13	15 485	15 485
10.	Zákonné sociální pojištění	(524)	14	4 848	4 848
11.	Ostatní sociální pojištění	(525)	15		
12.	Zákonné sociální náklady	(527)	16		
13.	Ostatní sociální náklady	(528)	17		
IV.	Daně a poplatky celkem	Součet IV.14. až IV.16.	18		
14.	Daň silniční	(531)	19		
15.	Daň z nemovitosti	(532)	20		
16.	Ostatní daně a poplatky	(538)	21		
V.	Ostatní náklady celkem	Součet V.17. až V.24.	22	626	626
17.	Smluvní pokuty a úroky z prodlení	(541)	23	3	3
18.	Ostatní pokuty a penále	(542)	24	292	292
19.	Odpis nedobytné pohledávky	(543)	25		
20.	Úroky	(544)	26	106	106
21.	Kurzové ztráty	(545)	27	8	8
22.	Dary	(546)	28		
23.	Manka a škody	(548)	29		
24.	Jiné ostatní náklady	(549)	30	217	217
VI.	Odpisy, prodaný majetek, tvorba rezerv a opravných položek celkem	Součet VI.25. až VI.30.	31		
25.	Odpis dlouhodobého nehmotného a hmotného majetku	(551)	32		
26.	Zůstatková cena prodaného dlouhodobého nehmot. a hmot. majetku	(552)	33		
27.	Prodané cenné papíry a podíly	(553)	34		
28.	Prodaný materiál	(554)	35		
29.	Tvorba rezerv	(556)	36		
30.	Tvorba opravných položek	(559)	37		
VII.	Poskytnuté příspěvky celkem	Součet VII.31. až VII.32.	38	17	17
31.	Poskytnuté příspěvky zúčtované mezi organ. složkami	(581)	39	10	10
32.	Poskytnuté členské příspěvky	(582)	40	7	7
VIII.	Daň z příjmů celkem	Hodnota VIII.33.	41		
33.	Dodatečné odvody daně z příjmů	(595)	42		
	Náklady celkem	Součet I. až VIII.	43	29 100	29 100

Příloha 2 Výkaz zisku a ztráty-Výnosy

Označení	Název ukazatele	Číslo řádku	Činnosti		
			Hlavní	Hospodářská	Celkem
			5	6	7
B.	Výnosy				
I.	Tržby za vlastní výkony a zboží celkem	Součet I.1. až I.3.	45	59	59
1.	Tržby za vlastní výrobky	(601)	46		
2.	Tržby z prodeje služeb	(602)	47	59	59
3.	Tržby za prodané zboží	(604)	48		
II.	Změna stavu vnitroorganizačních zásob celkem	Součet II.4. až II.7.	49		
4.	Změna stavu zásob nedokončené výroby	(611)	50		
5.	Změna stavu zásob polotovarů	(612)	51		
6.	Změna stavu zásob výrobků	(613)	52		
7.	Změna stavu zvířat	(614)	53		
III.	Aktivace celkem	Součet III.8. až III.11.	54		
8.	Aktivace materiálu a zboží	(621)	55		
9.	Aktivace vnitroorganizačních služeb	(622)	56		
10.	Aktivace dlouhodobého nehmotného majetku	(623)	57		
11.	Aktivace dlouhodobého hmotného majetku	(624)	58		
IV.	Ostatní výnosy celkem	Součet IV.12. až IV.18.	59	220	220
12.	Smluvní pokuty a úroky z prodlení	(641)	60		
13.	Ostatní pokuty a penále	(642)	61		
14.	Platby za odepsané pohledávky	(643)	62		
15.	Úroky	(644)	63		
16.	Kurzové zisky	(645)	64		
17.	Zúčtování fondů	(648)	65		
18.	Jiné ostatní výnosy	(649)	66	220	220
V.	Tržby z prodeje majetku, zúčtování rezerv a opravných položek celkem	Součet V.19. až V.25.	67		
19.	Tržby z prodeje dlouhodobého nehmot. a hmot. majetku	(652)	68		
20.	Tržby z prodeje cenných papírů a podílů	(653)	69		
21.	Tržby z prodeje materiálu	(654)	70		
22.	Výnosy z krátkodobého finančního majetku	(655)	71		
23.	Zúčtování rezerv	(656)	72		
24.	Výnosy z dlouhodobého finančního majetku	(657)	73		
25.	Zúčtování opravných položek	(659)	74		
VI.	Přijaté příspěvky celkem	Součet VI.26. až VI.28.	75	115	115
26.	Přijaté příspěvky zúčtované mezi organizačními složkami	(681)	76		
27.	Přijaté příspěvky (dary)	(682)	77	115	115
28.	Přijaté členské příspěvky	(684)	78		
VII.	Provozní dotace celkem	Hodnota VII.29.	79	28 804	28 804
29.	Provozní dotace	(691)	80	28 804	28 804
	Výnosy celkem	Součet I. až VII.	81	29 139	29 198
C.	Výsledek hospodaření před zdaněním	Výnosy - Náklady	82	39	98
34.	Daň z příjmů	(591)	83		
D.	Výsledek hospodaření po zdanění	C. - 34.	84	39	98

Příloha 3 Rozvaha- Aktiva

vyhlášky č. 504/2002 Sb.

Rozvaha v plném rozsahu

k 31.12.2013
(v celých tisících Kč)

Účetní jednotka doručí:
1 x příslušnému fin. orgánu

IČO
26537036

Název, sídlo a právní forma
účetní jednotky

Občanské sdružení Romodron
Mezibranská 1684/3
Praha 1
110 00

AKTIVA		číslo řádku	Stav k prvnímu dni účetního období	Stav k poslednímu dni
a		b	1	2
A.	Dlouhodobý majetek celkem	Součet I.až IV.	82	82
I.	Dlouhodobý nehmotný majetek celkem			
	1. Nehmotné výsledky výzkumu a vývoje	(012)		
	2. Software	(013)		
	3. Ocenitelná práva	(014)		
	4. Drobný dlouhodobý nehmotný majetek	(018)		
	5. Ostatní dlouhodobý nehmotný majetek	(019)		
	6. Nedokončený dlouhodobý nehmotný majetek	(041)		
	7. Poskytnuté zálohy na dlouhodobý nehmotný majetek	(051)		
	Součet I.1. až I.7.			
II.	Dlouhodobý hmotný majetek celkem			
	1. Pozemky	(031)		
	2. Umělecká díla, předměty a sbírky	(032)		
	3. Stavby	(021)		
	4. Samostatné movité věci a soubory movitých věcí	(022)		
	5. Pěstičské celky trvalých porostů	(025)		
	6. Základní stádo a tažná zvířata	(028)		
	7. Drobný dlouhodobý hmotný majetek	(029)		
	8. Ostatní dlouhodobý hmotný majetek	(029)		
	9. Nedokončený dlouhodobý hmotný majetek	(042)	82	82
	10. Poskytnuté zálohy na dlouhodobý hmotný majetek	(052)		
	Součet II.1. až II.10.			
III.	Dlouhodobý finanční majetek celkem			
	1. Podíly v ovládaných a řízených osobách	(061)		
	2. Podíly v účetních jednotkách pod podstatným vlivem	(062)		
	3. Dluhové cenné papíry držené do splatnosti	(063)		
	4. Půjčky organizačním složkám	(066)		
	5. Ostatní dlouhodobé půjčky	(067)		
	6. Ostatní dlouhodobý finanční majetek	(069)		
	7. Pořizovaný dlouhodobý finanční majetek	(043)		
	Součet III.1. až III.7.			
IV.	Oprávy k dlouhodobému majetku celkem			
	1. Oprávy k nehmotným výsledkům výzkumu a vývoje	(072)		
	2. Oprávy k softwaru	(073)		
	3. Oprávy k ocenitelným právům	(074)		
	4. Oprávy k drobnému dlouhodobému nehmotnému majetku	(078)		
	5. Oprávy k ostatnímu dlouhodobému nehmotnému majetku	(079)		
	6. Oprávy ke stavbám	(081)		
	7. Oprávy k samostatným movitým věcem a souborům movitých	(082)		
	8. Oprávy k pěstičským celkům trvalých porostů	(085)		
	9. Oprávy k základnímu stádu a tažným zvířatům	(086)		
	10. Oprávy k drobnému dlouhodobému hmotnému majetku	(088)		
	11. Oprávy k ostatnímu dlouhodobému hmotnému majetku	(089)		
	Součet IV.1. až IV.11.			
B.	Krátkodobý majetek celkem	Součet B.I. až B.IV.	5 114	4 061
I.	Zásoby celkem			
	1. Materiál na skladě	(112)		
	2. Materiál na cestě	(119)		
	3. Nedokončená výroba	(121)		
	4. Polotovary vlastní výroby	(122)		
	5. Výrobky	(123)		
	6. Zvířata	(124)		
	7. Zboží na skladě a v prodejnách	(132)		
	8. Zboží na cestě	(139)		
	9. Poskytnuté zálohy na zásoby	(314)	137	58
	Součet I.1. až I.9.			
II.	Pohledávky celkem			
	1. Odběratelé	(311)		
	2. Směnky k inkasu	(312)		
	3. Pohledávky za eskontované cenné papíry	(313)		
	4. Poskytnuté provozní zálohy	(314)		
	5. Ostatní pohledávky	(315)		
	6. Pohledávky za zaměstnanci	(335)	-184	-12
	7. Pohledávky za institucemi soc. zabezpečení a zdrav. pojištění	(336)		
	8. Daň z příjmů	(341)		
	9. Ostatní přímé daně	(342)		
	10. Daň z přidané hodnoty	(343)		
	11. Ostatní daně a poplatky	(345)		
	12. Nároky na dotace a ostatní zúčtování se státním rozpočtem	(346)	1 766	1 218
	13. Nároky na dotace a ost. zúčtování s rozp. orgánů územ. samo	(348)		
	14. Pohledávky za účastníky sdružení	(358)		
	15. Pohledávky z pevných termínových operací	(373)		
	16. Pohledávky z vydaných dluhopisů	(375)		
	17. Jiné pohledávky	(378)		
	18. Dohadné účty aktivní	(388)		
	19. Opravná položka k pohledávkám	(391)		
	Součet II.1. až II.19.			
III.	Krátkodobý finanční majetek celkem			
	1. Pokladna	(211)		
	2. Cenný	(213)		
	3. Účty v bankách	(221)	301	246
	4. Majetkové cenné papíry k obchodování	(251)		
	5. Dluhové cenné papíry k obchodování	(253)		
	6. Ostatní cenné papíry	(256)		
	7. Pořizovaný krátkodobý finanční majetek	(259)		
	8. Peníze na cestě	(261)		
	Součet III.1. až III.8.			
IV.	Jiná aktiva celkem			
	1. Naklady příštích období	(381)	18	2
	2. Příjmy příštích období	(385)	58	
	3. Kurzové rozdíly aktivní	(386)		
	Součet IV.1. až IV.3.			
Aktiva celkem	Součet A. až B.	85	5 196	4 143

Příloha 4 Rozvaha- Pasiva

PASIVA			číslo řádku	Stav k prvnímu dni účetního období	Stav k poslednímu dni
a			b	3	4
A.	Vlastní zdroje celkem	Součet A.I. až A.II.	86	-7 003	-6 362
I.	Jmění	1. Vlastní jmění (901)	87	1 795	2 337
	celkem	2. Fondy (911)	88		
		3. Oceňovací rozdíly z přecenění majetku a závazků (921)	89		
		Součet I.1. až I.3.	90	1 795	2 337
II.	Výsledek hospodaření	1. Účet výsledku hospodaření (963)	91	x	98
		2. Výsledek hospodaření ve schvalovacím řízení (931)	92	-4 236	x
		3. Nerozdělený zisk, neuhrazená ztráta minulých let (932)	93	-4 562	-8 797
		Součet II.1 až II.3.	94	-8 798	-8 699
B.	Cizí zdroje celkem	Součet B.I. až B.IV.	95	12 199	10 505
I.	Rezervy	1. Rezervy (941)	96		
		Hodnota I.1.	97		
II.	Dlouhodobé závazky celkem	1. Dlouhodobé bankovní úvěry (951)	98		
		2. Vydané dluhopisy (953)	99		
		3. Závazky z pronájmu (954)	100		
		4. Přijaté dlouhodobé zálohy (955)	101		
		5. Dlouhodobé směnky k úhradě (958)	102		
		6. Dohadné účty pasivní (389)	103	149	135
		7. Ostatní dlouhodobé závazky (959)	104		
		Součet II.1. až II.7.	105	149	135
III.	Krátkodobé závazky celkem	1. Dodavatelé (321)	106	606	1 426
		2. Směnky k úhradě (322)	107		
		3. Přijaté zálohy (324)	108		
		4. Ostatní závazky (325)	109	1 810	562
		5. Zaměstnanci (331)	110	1 413	1 381
		6. Ostatní závazky vůči zaměstnancům (333)	111		
		7. Závazky k institucím soc. zabezpečení a zdrav. pojištění (336)	112	2 302	5 111
		8. Daň z příjmů (341)	113		
		9. Ostatní přímé daně (342)	114	1 594	961
		10. Daň z přidané hodnoty (343)	115		
		11. Ostatní daně a poplatky (345)	116		
		12. Závazky ve vztahu k státnímu rozpočtu (346)	117		
		13. Závazky ve vztahu k rozpočtu orgánů územ. samospr. celků (348)	118	737	742
		14. Závazky z upsaných nesplacených cenných papírů a vkladů (367)	119		
		15. Závazky k účastníkům sdružení (368)	120		
		16. Závazky z pevných termínových operací (373)	121		
		17. Jiné závazky (379)	122	125	41
		18. Krátkodobé bankovní úvěry (231)	123	3 326	
		19. Eskontní úvěry (232)	124		
		20. Vydané krátkodobé dluhopisy (241)	125		
		21. Vlastní dluhopisy (255)	126		
		22. Dohadné účty pasivní (389)	127		
		23. Ostatní krátkodobé finanční výpomoci (249)	128		
		Součet III.1. až III.23.	129	11 913	10 224
IV.	Jiná pasiva	1. Výdaje příštích období (383)	130	137	146
		2. Výnosy příštích období (384)	131		
		3. Kurzové rozdíly pasivní (387)	132		
		Součet IV. až IV.3.	133	137	146
	Pasiva celkem	Součet A. až B.	134	5 196	4 143

Příloha 5 Romodrom jako příjemce dotace

Ing. Luboš Marek, Rennerova 2510, Rakovník, audit, oprávnění č.469, PKM AUDIT Consulting s.r.o., Národní třída 43/365 Praha 1

Provedli jsme (audit) ověření, že byly dodrženy podmínky o přidělení dotace na základě Rozhodnutí č.2 o poskytnutí dotace z kapitoly 313 – MPSV státního rozpočtu na rok 2013 ze dne 29.11.2013 ve výši Kč 9 923 000,-Kč.

Reg.číslo	Název služby	Poskytnutá dotace
1161877	Romodrom pro regiony – Liberecký kraj	1 100 000 Kč
2017666	Pracovní program Vinařice	1 630 000 Kč
2636618	Věžeňský program	100 000 Kč
2636618	Věžeňský program	342 000 Kč
5489671	Romodrom pro regiony – Středočeský kraj	847 000 Kč
5500705	Romodrom a rodiny v Olomouckém kraji	2 028 000 Kč
6059705	Romodrom pro regiony – Moravskoslezský kraj	1 196 000 Kč
6077428	Klub K09	800 000 Kč
7058421	Romodrom a rodiny ve Středočeském kraji	192 000 Kč
8207803	Romodrom pro regiony – Jihomoravský kraj	1 688 000 Kč
	Celkem	9 923 000 Kč

Prověrka byla zaměřena na:

- kontrolu účetních dokladů u konečného příjemce/konečného uživatele a kontrolu vedení analytických účtů a jejich propojení s finančním účetnictvím
- prověření povahy, legálnosti, zaznamenání, schválení a úhrady výdajů za vykázané období
- ověření souladu výdajů s vyhrazenými účty a rozpočtem
- posouzení efektivnosti vynaložených výdajů
- popis používaných dokumentů a spisů a popis jejich uložení
- ověření případných příjmů projektu
- prověření, že konečný příjemce žádá podporu z veřejných zdrojů pouze na způsobilé výdaje definované programem A podmínkami Rozhodnutí o přidělení dotace
- prověření plnění ostatních náležitostí podmínek Rozhodnutí o přidělení dotace.

Odpovědnost vedení účetní jednotky (příjemce) za účetní závěrku

Vedení je odpovědné za vedení účetnictví v souladu s požadavky v oblasti účetního výkaznictví a podmínek stanovených Metodikou pro příjemce dotace (včetně jejich změn) a za takový vnitřní kontrolní systém, který považuje za nezbytný pro vedení účetnictví a plnění ostatních podmínek Metodiky pro příjemce dotace a Rozhodnutí o přidělení dotace tak, aby neobsahovala významné (materiální) nesprávnosti způsobené podvodem nebo chybou.

Příloha 6 Dotace

Dotace a granty	Název projektu
ESF OPLZZ	Vězeňský program Pardubice
	Vězeňský program Pardubice II
	Zařízení péče pro děti předškolního věku Romodrom
ESF OPLZZ	Romodrom pro regiony – Královéhradecký kraj – IP KHK „Podpora sociální integrace obyvatel vyloučených lokalit v Královéhradeckém kraji III“ (VZ Terénní programy)
ESF OPLZZ	Centrum pro rodinu Broumov – IP „Rozvoj sociálních služeb pro město Broumov“ (VZ: Zajištění sociálně aktivizační služby pro rodiny s dětmi, Zajištění odborného poradenství)
ESF OPLZZ	Romodrom pro regiony – Středočeský kraj – IP SČK „Základní síť sociálních služeb ve Středočeském kraji“ (VZ Terénní programy)
ESF OPVK	Romodrom pro vzdělání
ESF OPVA	Vzdělávání zaměstnanců společnosti Romodrom o.s. s účastí partnera společnosti APPN o.s.
Úřad vlády ČR	TSP v Zastávce u Brna
MPSV	Romodrom pro regiony - Středočeský kraj (terénní program)
	Romodrom pro regiony - Liberecký kraj (terénní program)
	Romodrom pro regiony - Jihomoravský kraj (terénní program)
	Romodrom pro regiony - Moravskoslezský kraj (terénní program)
	Romodrom pro rodiny v Olomouckém kraji (SAS pro rodiny s dětmi)
	Romodrom a rodiny ve Středočeském kraji (SAS pro rodiny s dětmi)
	Sociální rehabilitace a pracovní rehabilitace
	Vězeňský program (terénní program)
	Nízkoprahové zařízení pro děti a mládež Klub K09
MPSV	Centrum pro podporu rodičovských kompetencí Karlín
MŠMT	Centrum předškolního vzdělávání Hradčany-Kobeřice
MHMP	PREROD 2013
	Bezpečně dospíváním
	Táborování v Ratajích nad Sázavou
REF	Family Center of Education Prostějov
Blokový grant Fond pro NNO	Z ghetta na dobrou adresu
MČ Praha 8	Nízkoprahové zařízení pro děti a mládež Klub K09
	Tábor 2013 pro děti z Klubu K09
Horní Suchá	Kdo si hraje, nezlobí!
Olomoucký kraj	Kdo se snažil, pojede!